Özgürlük için

Direniş

AYLIK DEVRİMCİ SANAT VE POLİTİKA DERGİSİ

- Birleşme ve örgütlenme hangi temeller üzerinde olmalıdır?
- Kirler var ama arınacağız... (Devrimci eleştiri-özeleştiri nasıl olmalıdır?)
- Sosyalist ülkelerde kapitalizme geri dönüş mümkün müdür?
- İşçi direnişleri
- Kadınların kurtuluşu
- Çağı ve sanatçı
- Direniş dergisine bir eleştiri ve bir açıklama
- Şiirler

Sayı: 5 MART 1976 5 Lira

İÇİNDEKİLER

Birleşme ve örgütlenme hangi temeller üzerinde olmalıdır?	Direniş
Bir süre sise gömülür yüzü	Ahmet Ada
Kirler var ama arınacağız	Ercan Kanar
Amansız kavgasına ekmeğin	Adnan Yücel
Sosyalist ülkelerde kapitalizme geri dönüş mümkün müdür?	
Yanık	Tului Sönmez
Kadınların kurtuluşu	İhsan Naci
İşçi direnişleri	
Çağı ve sanatçı	Haşmet Zeybek
Volkan olur isyanımız	Reyhan Şuben
Eleştiri — Özeleştiri	Mehmet Yılmaz Ali Eralp
Soruşturma	Mehmet Güler
Merhaba	Fatma Oran

DİRENİŞ — Aylık Dergi — Sahibi : Ali Eralp — Sorumlu Yazı İşleri Müdürü : Ercan Kanar — Yönetim Yeri : Divanyolu, Hocarüstem Sokağı 7/12 Cağaloğlu/İstanbul — ABONE ŞARTLARI : **Yıllık 50, altı aylık 30 TL. Yurt dışı iki katı** — İlân Şartları : Tam sayfa 1000, yarım sayfa 500, çeyrek sayfa 250 TL. — Dağıtım : Anadolu : İST — DA, Ankara : Ankara Dağıtım, İstanbul : Rek-Dağ, Ege : Orhan Özişman. — Dizgi ve Baskı Murat Matbaacılık Koll. Şti. — **YAZIŞMA VE HAVALE ADRESİ : Ali Eralp, P.K. 1043 Sirkeci — İstanbul.**

BİRLEŞME VE ÖRGÜTLENME HANGİ TEMELLER ÜZERİNDE OLMALIDIR?

Faşist saldırıların bütün halka yöneldiği, işçilerin-köylülerin ve tüm çalışanların her türlü politik, ekonomik hak ve özgürlüklerini ortadan kaldıracak faşist yasaların hızla gerçekleştirildiği, demokratik kitle mücadelelerinin kanlı, zorba, seri cinayetlerle ve faşist uygulamalarla bastırılmak istendiği günleri yaşamaktadır ülkemiz.

Saldırılar yalnızca üniversitelere, aydınlara yöneltilmiyor artık. Sermayenin en gerici kesimi, karşı-devrimci şiddetini bütün halk kesimleri üzerinde de yoğunlaştırmaya başladı. Mardin'in «İdil» İlçesinin Bozaltı köyü yakınlarında bir mağarada, beş yoksul Kürt köylüsünün kurşuna dizilmesi sahneye konmak istenen faşist oyunların sadece bir parçasıdır.

Halka yöneltilen saldırılar öncelikle onların en ileri, yurtsever, devrimci unsurlarını hedef almaktadır. Kitleleri etkileyen yiğit öncüler, baş çekenler, karanlık güçlerin sivil-resmî cinayet çetelerince katledilmekte, kahpece kurşunlanmaktadır. Bunlar halkı sindirmek, yıldırmak için türlü çeşitli oyunlar tezgâhlamaktadırlar. Uydurma soygunlar, gizli örgütler yaratılmakta; komando-polis işbirliği ile derneklere, üniversitelere, grev yapan işçilere, toplantılara, yürüyüşlere saldırmaktadırlar. Doğuda millî zulüm politikası bütün vahşetiyle sürdürülmektedir.

Bütün bunlardan amaç nedir? Amaç, halkı devamlı kırbaç altında tutmak, daha fazla sömürmek, yoksul halkın belini büken zamları, hayat pahalılığını gözlerden kaçırmak, gürültüye getirmek, unutturmaktır.

Emperyalizmin gözü dönmüş faşist işbirlikçileri artık gizlemeye bile gerek duymadan açıkça, kanlı elleri ve kirli yüzleriyle emekçi halkımızın gırtlağına hançeri dayayıp boğazındaki lokmayı bile zorla çekip almak düşüncesindedirler. Onlar bütün bu hırsızlık ve cinayetlerini «millî menfaatler», «ülke menfaatleri» adına yaptıklarını yaymaktadırlar.

Bütün bu oynanan ve oynanmak istenen faşist oyunlara karşı halkımız henüz yeterince bilinçlendirilip, örgütlendirilmemiştir. Şimdilik ateşin değdiği yerlerden ses çıkıyor sadece. Bu nedenle, geniş halk yığınlarını en geniş cephe içinde toplayacak, birleştirecek ve onların faşizme ve emperyalizme karşı mücadelesini yönlendirecek, eylem birliğini sağlayacak bir İŞÇİ SINIFI PARTİSİNİN inşası, gerçekleştirilmesi gereken görevlerin başında gelmektedir. Böyle bir parti, işçi sınıfının mücadelesine önderlik edecek bir parti, devrimci proletarya partisi bugün henüz kurulamamıştır, yoktur. Varolan bugünkü duruma göre, Marksizm-Leninizm'e yabancı çeşitli ideolojilerle iç içe doğup gelişmiş (ve bu gelişmeyi belli bir takım ölçülerle sürdüren) gurupların arınma sürecinde olduğunu söyleyebiliriz ancak. Sosyalist harekette, proleter devrimci çizgiye doğru bir gelişimin ortaya çıkması sevindiricidir. Fakat, kadrolar içinde ve kadrolar dışında sürdürülen olumlu bir takım diyaloglara ve ideolojik mücadelelere rağmen, subjektif bilinç ve sorumluluk dışında, grupları zorlayan ağır şartlar da henüz yeterince olgunlaşmamıştır.

Grupları yaratan etkenler ve ideolojik yetersizlikler giderilmeden, ortak ve ayrılan yönleriyle siyasi çizgiler belirginleşmeden ve bu siyasetin pratikte uygulanmasını gerçekleştirmeden **birleşmeyi düşünmek, önermek yanlıştır.** Önemli olan, grupların pratik içinde ideolojik mücadele vererek ortak siyasi noktalara varmalarıdır. Önemli olan merkezileşmenin, çeşitli alanlardaki dağınık çalışmaların sistemleştirilmesinin bir ihtiyaç, bir zorunluluk olarak ortaya çıkmasıdır. Bu hem maddi şartların zorlaması, hem de iradi zorlama ile belirli ilkeler çerçevesinde ortak çalışmaların örgütlenmesiyle gerçekleşebilecek bir olgudur. Özünde bütün gruplar için ayrı ayrı çaba konusu olan, sosyalist hareketi «aydın - öğrenci» kadrolardan ve kadroların hareketi olmaktan kurtarma, küçük-burjuva ideolojisi yerine proletarya ideolojisini hakim kılma, mücadeleyi kitlelere maletme çalışmasıdır. Ancak bu çalışmalarda bir hedef gözetilmezse, grup çıkarları her şeyin üstünde tutulursa, siyasî hareket de büyüyüp gelişemez.

Bugünkü görünümüyle birbirinden farklı görüşler etrafında oluşmuş gruplar aslında aynı harekete tepkiden doğmuş ve aşağı yukarı aynı kaynaktan beslenmişlerdir. Böyle olmasına rağmen temel evrensel tezlerde bile farklı bakış ve zıtlaşmalar ülkemizdeki Marksist-Leninist geleneğin zayıf ve devrimci birikiminin az olmasına ve de dünya devrimci hareketinin daha gerilerden izlenmesine bağlanmalıdır. Geçmişten bugüne, revizyonizme karşı doğup gelişen ve ona karşı ideolojik, siyasi ve örgütsel tartışmalar-eylemlerle güçlenip gelişen bir sosyalist çizgi oluşmamıştır ülkemizde. Tersine 1971'lere uzanan küçük-burjuva devrimciliği, burjuva reformculuğu ve darbeciliği ile Marksizme yabancı bir sürü akımla iç içe olan bir sosyalist hareket gelişmiştir. 60'lardan yana geliştirilen anti-Leninist, troçkist tezlerden ve macerası hareketlerden etkilenmiştir. Marksist-Leninist tezlere, Marksist-Leninist uygulamalara da daha çok şabloncu, kopyacı bir tarzda yaklaşılmıştır. Bütün bu hastalıklı yanlarıyla birlikte

hareket —etkin olmamakla birlikte— içinde proleter devrimci düşünceleri de taşıyordu. Ki, işte bugün Marksist - Leninist olma çabasındaki örgüt ve gruplarda giderek güçlenen yan, bu yandır.

TİP revizyonist hareketine tepki olarak meydana gelen saflaşmalar bugünkü grupların temelini attı. Ancak, ileri yanları olmasına rağmen bu, sağlıklı bir bölünme değil, çarpık bir saflaşma idi. Bu nedenle rekabetci klikler yarattı. Somut deneylerden hareket edileceğine soyut formüllerden, belirli şemalardan yola çıkıldı. Tartışmalar bunlar üzerinde yoğunlaştırıldı. Ardından 71 deneyi bir çok gruba teorilerini pratiğe geçirme fırsatını verdi. Bu kısa dönem yenilgi ve kayıplar getirmesine karşılık, Marksist-Leninist çizgiye varma bilincini hızlandırdı. Proleter yan yenilmedi, gelişmeye başladı. Gruplar geçmişteki hatalarını ve siyasi çizgilerini ülke şartları ve dünya devrimci hareketi açısından yeniden eleştiriye tabi tuttular, tutmaya devam ediyorlar.

Biz şuna inanıyoruz ki, aralarındaki ayrılık ve çatışmaların bir sınıf mücadelesi biçimine ulaşmadığı, düşmanca görünümünler almadığı gruplar sonunda mutlâka belirli ilkeler etrafında ve pratik içerisinde siyasi birliği gerçekleştireceklerdir.

Yeter ki meseleye grupçuluğun dar çerçevesi içinde değil, Marksist-Leninist evrensel gerçeklerin ışığında ve 71 deneyinden dersler çıkarılarak bakılsın. Biz, devrimci geçmişin ayrıntılı tahlilinin uzun, fakat yapıcı tartışmalarla ve ortaklaşa bir çalışmayla oluşturulmasından yanayız. Bu konudaki tavrımız, grupları yargılamak ya da aklamak biçiminde değil, olaylara dar grup çemberi perspektifiyle de bakarak değil, ülkemiz devrimci hareketinin dününü sağlıklı bir yöntemle tahlil etme, geleceğe ışık tutma doğrultusunda olmalıdır. «Dün» ancak «yarını» aydınlatmak ve proleter devrimci çizgiyi harekete hakim kılmak amacıyla, Marksist-Leninist birliği gerçekleştirmek amacıyla eleştirilmelidir. Unutmamak gerekir ki dün de gruplar hareketin birer parçaları olup, bütünün özelliklerini yansıtmaktaydılar.

Bugünkü âcil görev, Marksist-Leninist merkezi yapıyı inşa için pratik adımlar atmak olmalıdır.

DİRENİŞ

Bir devrimcinin anısına

BİR SÜRE SİSE GÖMÜLÜR YÜZÜ

AHMET ADA

1.

Bir süre sise gömülür yüzü
Hasata giden köylüler arasında
Güneşin hevenk tutuşturan korunda
Barakalarda, komlarda, gecekondularda
Dalların salkım saçak
Don tuttuğu havalarda
Gamakta, Sungurlarda, Demir Dökümde
Onbeş-onaltı haziranda, şanlı yürüyüşte
Biten bir günün canverişinde
Hummalı bir hasret sarar bedenini
Ferahlar içi
Çünkü marşlar
Ve şarkılar nasıl da domurmuştur
Ağızlarda
Yırtar ufku artık
Saçaklı burçları İstanbul'da...

2.

Yayla damında gözalabildiğine
Uzar dağ zinciri, dağ kolu
Yarlar, kuytular, boğazlar
Ve mavi doruklardır ötesi...
Duruluklarıın içindedir
Sapları sarı çiğdemlerin
Mayısın taşkın köpüğü
Çiğdemlerin...
Oysa Vartinik mezrası suskun
Kar altında
Güller, çiçekler
Kolları vurulu götürülenlere...
Çıplak ve yalınayak
Kara gömülü
Mezra karakol arası
Yürütülenlere...

3.

Bir çırpıda düşer içime
Akkor halinde acısı
Kesilen parmakların
Ve acımasız
Yakınmasız
Sözleri mektubunda:
«Sol ayağımın küçük parmağı
Kaldı hatıra dünyaya...»

4.

Bir süre sise gömülür yüzü
Yeşeren hücrede, hastahanede
Bir parça çınlayış ötede
Ve Diyarbakır'ın kımıldanışı
Pencerede...
Şafak gibi
Sararken işçileri
Taze bir bildirinin
İlk cümlesi
Şantiyelerde, fabrikalarda
Puslu sabah saatlerinde...

5.

Daha havalanmadan gülüşü
Gencecik bir kızı sarışında
Düşer O yiğitçe
Kendinden öncekilerin
Düştüğü yere...

KİRLER VAR AMA ARINACAĞIZ...

(Devrimci eleştiri, öz-eleştiri nasıl olmalıdır?)

ERCAN KANAR

Sınıflar kavgasının yeni boyutlara ulaşma eğilimi taşıdığı sürece giriyoruz. İşçi sınıfını **kendi kendine sınıf olmaktan,** «kendisi için sınıf olma» yönünde geliştiren devrimci pratik; diyalektiğin düz olmayan, inişli - çıkışlı yolunu arşınlıyor. Hayat zor, karmaşık ama açık ki proletaryanın büyük uyum dün yasının tohumlarını da her geçen gün biraz daha geliştirmekte.

«Dün»e göre «bugün»ü incelediğimizde proleter devrimci kavgamızın ilkelden moderne, basitten karmaşığa, yüzeyden derine doğru teorik ve pratik olarak yol aldığını görmekteyiz. Ama gözardı edemiyeceğimiz bir gerçek daha var; emekleme dönemlerinin teorik ve pratik beceriksizlikleri, acemilikleri zaman zaman hareketimize hâlâ damgasını vurabiliyor. Buna parelel olarak da burjuvazi kirli tohumlarını döllemekte ve saflarımıza kanalize etmekte tarihî tecrübe ve ustalığa sahip. O, bu uğraşında geçici başarılar da gösterebiliyor. Çünkü gediklerimiz var. Teorik yetersizliklerimiz, pratik eksiklerimiz, dağınıklığımız, disiplinsizliğimiz, hatalı örgüt anlayışımız var.

Şikâyetimiz ilkeli hizip kavgalarından dolayı değil. İlkelere dayanan zıtlaşmalarda çözüm metodu eğer doğru kullanılırsa sonuç daima hareketimizin sıhhatine, yararına olacaktır. Çelişkileri doğru çözümleme becerisi hemen kazanılabilecek bir iş değildir. Pratiğin çeşitli sınavlarından geçe geçe, deneye deneye kazanılır. Bunun yanında bir başka gerçek daha var ki proleter devrimcileri pragmatik, dar deneyci de değillerdir. Hele tarihî kaderci hiç olamazlar. Meselelere, ustaların ve tecrübeli halkların pratiğinin ateşinden geçmiş öğretilerini eylem kılavuzu, rehber ederek yaklaşırlar. Kılavuzları kendi somut şartlarında izleyerek.

Ne demek istediğimizi biraz daha açalım şimdi. Devrimci hareketimizin temel meselelerine yaklaşımda, saflarımızdaki çelişkilerin çözümünde ve devrimciler arası ilişkilerde hâlâ burjuva tavırlarından, yoz burjuva kültürünün verdiği bireycilikten kurtulamıyoruz. Onun için ortalık sık sık toza dumana bürünüyor. Kargaşa hüküm sürüyor. Gruplara tekkeci modern derviş zihniyeti hâkim oluyor. Sonuç : pratiğe zarar, örgütlenmeye zarar, harekete zarar.

Sorumlu devrimciler olmak zorundayız. Bir ustanın dediği gibi «ciddi insanlar istiyoruz.» Bu, burjuva kültürünü silkip atmaya, burjuva tavırlarını sosyalist tavırlarla kovalamaya bağlı bir meseledir. İşte bu noktada eleştiri-özel eleştiri mekanizması hayatiyet kazanır.

Eleştiri-özeleştiri Bilimsel Sosyalizmin silâhıdır. Materyalist davranış ve yorumlayış tarzını kitlelere indirgeyecek bir silâh. Çünkü mücadele, sınıflar mücadelesidir. Burjuva sınıfının elinde nasıl idealizm ve buna bağlı olarak da zora dayanan, insanı hiçe sayan kendi hukuk silâhı varsa; proletaryanın elinde de materyalizme dayanan «ikna etme-ikna olma», «anlama-anlatma», «uyanma-uyarma» silâhı olan eleştiri-özeleştiri mekanizması vardır. Eleştiri-özeleştiri mekanizması, proleter kültürünü olgunlaştıracak mekanizmadır.

Nedir proleter kültürü? Çalışanları «büyük uyum dünyası»na hazırlayacak olan kültürdür. Eleştiri-Özeleştiri, bireyi topluma inançla itaate sevkedecek bir proleter silâhıdır.

Eleştiri-özeleştiriyi doğuran sebepler sınıfların varlığıdır. Emperyalizmin ve revizyonizmin varlığıdır, çelişkilerin varlığıdır.

Nedir bu çelişkiler? Düşmanla bizim (halk) aramızdaki çelişkiler, halkın içindeki çelişkilerdir. Düşmana eleştiri yoktur. Mücadele vardır, çelişki uzlaşmazdır. **Halkın içindeki çelişkiler :** İşçi sınıfı ile köylülük arasındaki çelişkiler, köylülük içindeki çelişkiler, işçi sınıfı ile aydınlar arasındaki çelişkiler, işçi sınıfı ile küçük burjuva arasındaki çelişkiler, işçi sınıfı ile orta burjuva arasındaki çelişkiler, aydınlar ile köylülük arasındaki çelişkiler, işçiler içindeki çelişkiler, köylülük ile orta burjuva arasındaki çelişkiler, yöneten ile yönetilen arasındaki çelişkiler, demokrasi ile merkeziyetçilik arasındaki çelişkilerdir. Bütün bu çelişkilerin eleştiri-özeleştiri işlevine dolaylı dolaysız etkileri vardır.

Düşmanla bizim aramızdaki ilişki eleştiri metodu ile çözümlenemez. O çelişkinin saflara bıraktığı revizyonizm, sendikalizm, ekonomizm, popülizm, loncacılık, parlamentarizm, sağ teslimiyet, sol maceracılık, likidatörlük, monolovizm, otzovizm, anarşizm, şövenizm gibi proleter ideolojisinden sapmalar somut bir çizgi halindeyken, alınacak tavır eleştiri değil savaştır. Çünkü bu tür sapmalar düşman tarafından saflarımıza sokulan karşı-devrimci engellemelerdir. Onun için metot eleştiri olamaz, sıkı kavga olur.

Eleştiri-özeleştiri mekanizmasının işleyişini zorunlu kılan çelişkiler bizim içimizdeki çelişkilerdir, halk içindeki çelişkilerdir.

Eleştiri-özeleştiri halk arasındaki çelişkilerin hangisinde meseleye tek başına çözüm getirebilir?

Hangisinde bu metot mücadele metoduyla birleştirilmelidir? Orta burjuvazi ile proletarya, orta köylülükle yoksul köylülük, küçük burjuvazi ile proletarya, aydınlarla proletarya çelişkisinde çözüm yolu olarak eleştiri-özeleştiri mekanizmasına mücadele metodu da eklenmelidir. Başka bir deyişle **hem mücadele hem birlik.** Proletarya içindeki çelişkilerde, yoksul köylüler içindeki çelişkilerde, yoksul köylülük ile proletarya arasındaki çelişkilerde, proleter devrimci örgüt içindeki «yöneten-yönetilen» çelişkisinde, demokrasi ile merkeziyetçilik çelişkilerinde tek çözüm yolu eleştiri-özeleştiri mekanizmasının işletilmesidir. Yani formülleştirirsek; **birlik-eleştiri-birliktir.**

Çelişkiler proletarya, yoksul köylülük ve devrimci örgüt içinde şu hastalıkları doğuruyor:

A — SEKTER TUTUMLAR: Kendi kendinden memnun oluş, kendi dışındakilerden ders almak istemeyiş, çalışmalarda imtiyazlı bir yer isteyiş. **Belirtileri:** pratikte kendi düşüncelerini uygulamaya önem verirler. Kişisel çıkarlarını bütünün çıkarlarından üstün tutarlar, demokratik merkeziyetçiliği kavrayamazlar. Hâkim olan duygu «benlik» duygusudur. Lâfta örgüte karşı saygılıdırlar, pratikte kendilerini örgütün üstünde tutarlar. Ön planda olmak, ün ve mevki sahibi olmak isterler. Bazı eylemleri benimserler, bazılarını benimsemezler. Bazı kimseleri tutar, bazılarını atarlar. Böbürlenmeğe ve dalkavukluğa başvururlar. Dürüst değillerdir. Saman altından su yürütürler. Kendilerini en güçlü, en zeki sanırlar. Kibirlidirler. Daima kumanda etmek isterler.

B — SÜBJEKTİVİZİM : Bir meseleyi tek yanlı ve yüzeysel incelemek, ona göre davranmaktır. Meselelere objektif bakamamak, yani materyalist felsefeyi kullanamamaktır. Bütünü değil bir yanı görmektir. Sübjektif çalışma tarzı kişiyi karmaşık meselelerde basit çözüm yollarına götürür. Metafizik davranış tarzıdır. Sübjektivistler eleştiriyi sevmezler. Övünmeyi severler. Ya her şeyi olumlu görürler ya da her şeyi olumsuz görürler. Ya çok iyimser, ya çok karamsar olurlar. Sübjektivizm örgüt içinde ilkesiz sürtüşmeler yaratır. İki şekilde kendini gösterir : **Doğmatizm ve Dar deneycilik.** Her ikisi de bütünü göremez, parçayı bütünden soyutlar. Bu tavırların en tehlikelisi «doğmatizm»dir. Teoriyi pratikten soyutlar, hazırla yetinir. Diğeri de tam tersi bir sapmadır.

C — BİREYCİ DAVRANIŞLAR : Bu çeşitli şekillerde görülür. Örnek **«küçük grup zihniyeti.»** Bu tür grupcuklar kendi gruplarının çıkarlarını, genel çıkarın üstünde tutarlar. Aşındırıcı, bölücüdürler. Bir başka örnek : **Gereksiz karşılıklar vermek.** Bunların eleştiriye tahammülleri yoktur. Eleştiri yapıldığında, şımarık tavırlarla karşılık vermiş olmak için karşılık verirler. Eleştiri yapana hakaret ederler. Zihniyetleri şudur : «Madem sen beni eleştirdin, ben de seni eleştiririm, ben sana gösteririm.» Diğer örnekleri de şöyle sıralayabiliriz : 1) **Memur zihniyeti.** Bu tür kişiler devrimci örgütün bir araç olduğunu unuturlar, örgütü «amaç» olarak görürler. Sorumluluğun «davaya» karşı değil **yalnız** üslerine karşı olduğunu düşünürler. Bu, bütün yükün bir kişinin üzerine yığılması sonucunu doğurur. 2) **Pasiflik :** Canları istediği zaman çalışırlar, istemediği zaman çalışmazlar. 3) **Eğlence arama.** Bu nitelikteki kişiler hep «büyük şehirlere» gitmek isterler. Küçük yerlerde, geri kalmış yerlerde çalışmak onları sıkar.

D — MACERACILIK : Bu eğilimin ortaya çıkışı şöyledir : Sübjektif ve objektif şartları gözönüne almadan, körükörüne eylem, zayıf disiplin, lumpen davranışlarda bulunmak. Yani «hareket her şey, hedef hiç bir şey»dir onlarca.

E — OTORİTERİZM : Kendi kendini otorite saymak, başka bir otorite kabul etmemek, yani keyfine göre hareket etmek. Örgütsel olarak da «demokratik merkeziyetçilik» ilkesinin **demokratik** kanadını yok farzedip, sadece merkeziyetçiliği uygulamaktır.

F — LİBERALİZM : Çok çeşitli şekillerde görülür. İdeolojik meselelerde ortayolculuk, doğru yanlış arasında hakemlik tavırları, yakınlarının hatalarına göz yummak, yanlışlarla mücadelede kesin kararlı olmamak, cereyanlara göğüs germemek, ilkesel doğruluk aramadan çoğunluğa göre kendi durumunu ayarlamak v.b. Liberalizm proleter disiplinini tahrif eden, saflara teorik ve pratik gevşeklik getiren çok kötü bir hastalıktır.

G — PROVAKASYONCU TAVIRLAR : Bu çok tehlikeli bir tavırdır. Düşmanın eline araç vermektir. Özel taktik meseleleri burjuva hukuk düzeni içinde halletmeye kalkışmaktır.

H — AŞIRI DEMOKRASİ İSTEME EĞİLİMLERİ : Örgüt yöneticilerinin her kararını tartışmak, her şeyin en geniş şekilde aşağıdan yukarıya doğru halloImasını istemek.

I — KARİYERİST TUTUMLAR : Mevkii, ün, sivrilme hırsları gibi kişisel amaçları devrimci hareketin üstünde görmek.

İ — DEREBEY ANARŞİZMİ : Feodal davranışlara özenmek, hotzotcu davranışlar göstermek, sahte kabadayılık gösterilerinde bulunmak, feodal kalıntıları söküp atma çabasını gösterememek. Bu tavırları zaman zaman disiplini çiğnemeğe, yönetimi küçümsemeye, günlük zorunlu işleri yapmamaya kadar vardırmak.

J — DİSİPLİNSİZLİK : Ortaya çıkış biçimleri çoktur. Belli bir azınlık çoğunluğa uymaz. İstekleri kabul edilmeyince çoğunluğa isyan ederler. Örgüt disiplinini gözönüne almadan kişisel saldırılar şeklinde eleştiriler yaparlar. Eleştirileri örgüt içinde

değil, örgut dışında da sürdürürler.

K — BÖLGECİLİK : Kişinin kendi bölgesine ayrıcalık tanıma eğilimidir. «Benim bölgem en ileri, benim bölgem merkez olmalıdır» v.b... Giderek örgut içindeki bu eğilim aynı bölgenin bireylerini içinde toplayan «ahbapçavuşlar» kliği yaratır. Bunda feodal düşünüşün etkisi büyüktür.

L — KARAMSARLIK : Yenilgi sonucu çabuk paniğe kapılmak, parçanın bütünü silip geçmesi, umutsuzluk.

M — BÖBÜRLENMEK : Bir başarı sonucu kendini çabuk kaybetmek, kibire kapılmak, kendini kahraman, arkadaşlarını sürü zannetmek. «Her şeyi iki üç kişi plânlar, diğerleri de peşlerine takılır gider» zihniyetiyle davranmak. Teoriyi saflardan tecrit etmeye çalışmak; okumayı, araştırmayı önemli bir görev olarak kabul etmemek, üç dört kişi bilirse bunun yeterli olduğunu zannetmek.

N — SORUMSUZLUK : Görevlerde gevşek davranmak, hafifi ağıra tercih etmek, ufak tefek katkılar yapınca etrafa reklâm yapmak, dikkatleri kendi üzerine çekmek isteyiş, işlerine gelmeyen görev verildiğinde bağımsızlıklıklarını öne sürme. Bu eğilim bazan örgütün imkânlarının lumpence israfını yaratır.

O — ESKİ - YENİ, ŞEHİRLİ - KÖYLÜ - AYDIN AYIRIMI : Kıdemli bir kişi bazan kıdeminden dolayı kendi başına buyruk olmak ister. Kendisine ayrıcalık tanınmasını ister, gençlere tepeden bakar. Bazı gençler de kıdemlileri küçümser, onlara «eskimiş», «yaşlı» gözüyle bakar. Bazı köylü arkadaşlar köylülük gururu yaratır, «şehirli devrimci olamaz» düşüncesiyle hareket eder. Bazı şehirliler de «bir şey bilmez» diye köylüyü küçümser. Bazı aydınlar da bir «entellektüel kibiri» ile işçiye, köylüye tepeden bakar. Onların eğitimi için çalışmaz. «Hep ben konuşayım, hep ben yöneteyim, biz sana emir veririz, sen de yaparsın» der. Bazan da bu eğilimler «aydınlar»da dalkavukluk şeklinde kendini gösterir.

Ö — SUN'İ FORMASYON AYIRIMLARI : Ajitasyon ve propaganda çalışmalarından kaçış. Küçük burjuva kalıntılarından kurtulamayanlar, sun'i formasyon ayrılıkları doğururlar. Meselâ «ben büyük işlerin adamıyım, bildiri dağıtamam, gazete satamam, afiş yapıştıramam» v.b. gibi. Bazıları da bunu açıkça ortaya koymazlar, çeşitli bahaneler uydurarak görevden kaçarlar. Onlara göre bu işler «sıradan» devrimcilerin işidir. Kendileri ise «azametli» devrimcilerdir. Yani «AZ İŞ - BÜYÜK GÖSTERİŞ.»

P — BÖLÜCÜLÜK - YIKICILIK: Burjuva politik kavramlarının, oyunlarının devrimciler arasına sokulmasıdır. «Şu şunun adamı, falanı falan yönetir» şeklinde devrimcileri birbirinden soyutlamak, ahbapçavuş klikleri yaratmak tutumu.

R — MAHALLİ KADROLARI KÜÇÜMSEYİŞ : Büyük şehirlerden gelen elemanlar mahalli kadroları küçümser, onların hiç bir şey bilmediğini zannederler.

S — DALKAVUKLUK - MİNNET DUYGULARI : Devrimci camia içinde güçlü gördüklerine minnet duygusu beslemek, para ve mevkisi olanların o imkânlarından özel çıkarları için faydalanmak amacıyla dalkavukluk etmek.

Ş — TEKELCİLİK : Her şeyi kendi iradesinde görmek isteyiş, şahsını örgütün üstünde tutmak, çok büyük lâf, çok az iş onların genel tavrıdır. Görünüşte keskin devrimcidirler, örgütün organları kendilerinin sadece hamalı olabilir, elemanlar da «sürü»dür. Hiç kimseden ders almaya, öğrenmeye yanaşmazlar.

T — TEORİ FETİŞİZMİ : Teoriyi pratikten soyutlama eğilimi. Öğretiyi «doğma» olarak alma. Öz değil, biçimle uğraşma, biçime dokunulmazlık kılıfı giydirme. Bütün bu hastalıkların yanında «buyrukçuluk» ve «kuyrukçuluk» gibi daha bir çok eğilimi de sıralayabiliriz.

İşte bütün bunların hepsi çelişkiler sonucu meydana çıkmış, eleştiri özeleştiri mekanizmasını zorunlu kılan hastalıklardır. Bunların tümüne karşı bu mekanizme en ufak bir ihmal gösterilmeden işletilmelidir. Çünkü bizim aramızdaki çelişkiler ihmal edilirse, uzlaşmaz bir karakter kazanabilir. Bir an dahi hatırdan çıkarmamak gerekir ki proletarya içinde, yoksul köylülük içinde, proletarya ile yoksul köylülük arasında, devrimci örgüt içinde yönetenle yönetilenler arasında, demokrasi ile —merkeziyetçilik arasında birliği sağlamak disiplini kurmak, kadroları oluşturmak için mutlâk suretle eleştiri-özeleştiri işlevi yerine getirilmelidir.

Nedir disiplin? Kısaca, demokrasiyle merkeziyetçiliğin uyuşmasıdır. Bireyin örgüte, azınlığın çoğunluğa, aşağı kademenin yukarı kademeye itaatıdır. Ana ilkeleri ise, devrimci eylemlerde direktiflere uymak, örgüte bağımlılığı unutmamak, bölücüyıkıcı olmamaktır. Birlik nedir? Birlik, sosyalizmin temel ilkeleri ve pratiğinde yönetenle-yönetilenin birliği, azınlıkla-çoğunluğun birliği, bireyle örgütün birliği demektir.

Kadrolar, sınıflar savaşının en bilinçli, en dinamik, en cesur unsurlarıdır. Kadrolar arasında proleter kültürüne zıt olan her şey atılmalıdır. Kadrolar doğru bir biçimde yönetilmelidir. Her eleman eğitilmelidir. Kadrolarda «ben bana söyleneni yaparım» zihniyeti hâkim olmamalıdır. Geçici yenilgilerde devrimciler paniğe kapılmamalı, sınıf mücadelesinde disiplin ve sosyalist sağlamlık esas olmalıdır. Uyuşukluk ve bilgiçlik tavırlarından arınmalı, ikbalperestler ve fesatçılar ayıklanmalıdır. Kitlelerden kitlelere metodunu uygulayabilenler kadroyu meydana

getirmelidir. Demokratik merkeziyetçiliğe uyulmalı, keyfi davranılmamalı; alçakgönüllü, eleştiri-özeleştiri ruhuyla dolu olunmalıdır. Hata ve eksiklikleri düzeltmekte cesaret gösterilmelidir. Başarılar kendine, kabahatlar başkalarına yüklenilmemelidir. Sekter eğilimlere karşı şiddetle mücadele edilmelidir.

Kısaca kadrolar şu nitelikleri taşımalıdır : Hayatını davaya adamak, örgüte bağlılık, kitleleri iyi tanımak, sorumluluktan kaçmamak, hareket yeteneğine sahip olabilmek.

Eleştiri-özeleştiri mekanizması, hataların üstünden fazla vakit geçirilmeden işletilmelidir. İş işten geçtikten sonra yeterli verim alınamaz.

Eleştiri kişisel saldırı aracı olmamalıdır. Sübjektif ve keyfi olmamalıdır. Gerçeklere dayanmalıdır. Siyasi yan daima ağır basmalıdır, doğmatizmin izlerini taşımamalıdır. Bilimsel tahlillere ve inandırıcı kanıtlara dayanmalıdır. Metafizik yöntemle değil, diyalektik yöntemle yapılmalıdır. Eğitici olmalı, yıkıcı olmamalıdır. Asıl konuyu ihmal edip, küçük şeylere yönelmemelidir.

Eleştirinin temel görevi siyasal ve örgütsel hataları göstermektir. Eğer kişisel hataları, politik ve örgütsel sakınca yaratmıyorsa üzerinde çok az durulmalıdır.

Eleştiri kanıtlayıcı, çözümleyici olmalıdır. Bürokratik olmamalıdır. Özeleştiri titizlikle uygulanmalıdır. Kimse bundan utanç duymamalıdır. Çünkü önemli olan devrimci kişiliğin gelişmesidir.

ELEŞTİRİ - ÖZELEŞTİRİ NE DEĞİLDİR? Suçlama, hücum, vurma, saldırma değildir. Kendini haklı çıkarış değildir. Keyfi, kişisel, sübjektif, hareket değildir. Günah çıkartmak değildir. Hatasını sık sık söylediği halde aynı hatayı yine yapıyor, yine tekrar ediyorsa bu özeleştiri değildir.

Eleştiri-özeleştirinin baş şartı «proleter dürüstlüğü»ne sahip olmaktır. Dürüst olmayanlar eleştiri-özeleştiri yapamazlar. Yapsalar da bu, eleştiri-özeleştiri olmaz. Çünkü eleştiri-özeleştiri bir kere yapıldı mı, bir daha o hata tekrarlanmamalıdır.

Eleştiri-özeleştiri hangi sonuçları doğurmalıdır? Kısaca, ne zaman neyi yapmak, ne zaman neyi yıkmak gerektiğini açıkça ortaya koymalıdır. Devrimci duyguyla, diyalektik mantığı birleştirici olmalıdır. Bilgi alışverişini yaratmalıdır. Devrimci bir kanun olarak çalışmalıdır. Her elemanı aynı çizgiye yaklaştırmalıdır. Başka bir deyişle, aktif görünenler vardır, ortada görünenler vardır. geride kalanlar vardır. Bunlar aktif çizgiye getirilmelidir.

Son tahlilde yeni tip insanın yaratıcılığını hazırlayacaktır «eleştiri-özeleştiri» mekanizması. Sınıflı toplumda yaşamanın ortaya çıkardığı bütün pislikleri saflarımızdan temizleyecektir. Böylece atılan her adım devrime fayda getirici olacaktır.

AMANSIZ KAVGASINA EKMEĞİN

ADNAN YÜCEL

İkinci ötüşleriydi horozların
Yerler ağarmada yer yer
Bileği taşı, orak, tabaka...
Yataklarından fırlayıp giyindiler.
Sancılı miydelerine
Tütün altı yapıp kuru ekmeği
Acılara suskun
Oraklarına sarıldılar tezelden.

Sabahın seher vakti
Kuşlar ölesiye mutlu ağaçlarda.
Güneş batımlarından arta kalan
Yorgunluklara suskun
Ağrılara suskun...
Yürüdüler
Farkına varmadan kuşların.
Uğruna mahpuslara düşülen
Uğruna avuç açılan köşelerde
Amansız kavgasına ekmeğin.

Sevda ateşini duyup yüreğinde
Bir buğday tanesinin
Sonra ince, uzun
Türküsünü tutmak yüz yıllık yaranın.
Dağlar söyleşir dert
Çaylar söyleşir acı!
Deeeh be aman!
Irgat kinine saplar orağı.

Gün çekili bayrak tepede
Gelinin yüzü kavruk
Karnı kıpır kıpır
Elleri tutmaz olmuş başağı.
Yüreğinde hendekteki bebeğin sesi
Güneş aman vermez ki toprağa
Bebek böceklere okur ezgisini
Toprak söyleşir sancı
Otlar söyleşir açlık
Taze yürek ferman dinlemez gelinim,
Sinekler yoksulluğu fısıldar kulağına.

Geceler koşturuluyor gözlerine
Yırtılmak zamanı çoktan geçmiş.
Terini toprağa
Kanını güneşe sunan kardeşimi
Göremiyorsun kendini.
Bu yazgılar senin olamaz
Senin olamaz dualar içinden.
Başını kaldırsan bir kez karşı dağlara
İyi biliyorum
Şafaklar utanç duyar gözlerinden.

SOSYALİST ÜLKELERDE KAPİTALİZME GERİ DÖNÜŞ MÜMKÜN MÜDÜR?

Daha önce bir grup devrimci arkadaş tarafından hazırlanan aşağıdaki incelemeyi bu konuda yapılan tartışmalara ışık tutacağı düşüncesiyle yayınlıyoruz. İleride bu meseleye yeniden döneceğiz.

DİRENİŞ

Revizyonistler sık sık, sosyalist devrimini yapmış, sosyalist üretim ilişkilerinin içinde yaşayan bir toplumda kapitalizmin restorasyonunun mümkün olmadığını söylüyorlar. O küçük akılcıklarına göre böyle bir şey Marksist-Leninist öğretide yoktur. Yerli revizyonistlerimiz sosyal-emperyalist efendilerini savunmak için Sovyetler Birliğinde hâlâ sosyalizmin var olduğunu ispatlamak amacıyla sözde bilimsel kanıtlar istiyorlar. Tarihte hiç bir devrimin bir geriye dönüşü izlemediğini iddia ediyorlar.

Bu tip iddialara verilecek cevap basit: İşçi sınıfı ideolojisi, devrimlerin hem de sosyalist devrimlerin geriye dönebileceğini kabul eder ve bunu mümkün görür. Ama bunlardan da önce revizyonistlere söylenecek bir çift sözümüz var: Marksistler her meselede gerçeklerden, objektif temellerden, maddi olgulardan yola çıkarlar, yani Sovyetler Birliğinde kapitalizmin restore edilip edilmediğine ve bu ülkenin sosyal-emperyalist bir ülke haline gelip gelmediğine, hayatın gerçeklerine bakarak ve bunları teori ile karşılaştırarak karar verebilirler. Yoksa ayakları havada sadece, «teori böyle bir olguya imkân tanıyor mu» diye meselenin üzerine gidilemez.

Sovyetler Birliğinde artık sosyalist üretim ilişkilerinin bütün temel kanunları hasır altı edilmiştir, kâr esasına dayalı pazar için üretim söz konusudur. Sovyetler Birliği bugün dünya halklarının düşmanı olarak karşımızda duruyor. Dünya halklarını baskı altına almak amacıyla ABD emperyalizmi ile hem iş birliği yapıyor, hem mücadele ediyor. Irak'ta Kürt ulusuna uygulanan jenosite, uçaklarıyla, bombalarıyla katılıyor. Kıbrıs'ta emperyalist emellerini gerçekleştirmek için «uygun» çözüm yolları öneriyor, Hindistan'da faşist darbe tezgahlıyor, Doğu Avrupa ülkelerinin egemenlik haklarını tanımıyor, Çekoslavakya'yı işgal ediyor, Bengaldeş'in kaderini tayin ediyor ve ülkemizde her geçen gün ekonomik ve politik hegomonyasını artırıyor. İşte bütün bu sayılanlar herkesin gözü önünde olan somut olaylardır. Ve bütün bu somut olgular, Sovyetler Birliği'nin bugün sosyal emperyalist bir karakter kazandığını gösterir.

Bütün bu maddi gerçeklerin yanında hem tarihin meteryalist görüş açısından gelişme teorisi ve bunun tarih içindeki somut örnekleri, hem de proletarya devrimleri ve proletarya diktatörlüğü üzerine ustalar tarafından geliştirilen teoriler tarih içinde geriye dönüş ihtimalinin ve imkanının olduğunu gösteriyor.

Tarihin gelişimi daima ileriye doğru bir rota izler. Bu doğrudur, ama bu ileriye gidiş içinde kısa aralıklarla ve zaman zaman geriye dönüşleri, sağa sola sapmaları barındırır. Tarihte bir devrimin, geriye dönüşüm izlediği çok defa görülmüştür. Meselâ 17. yüzyıl başlarında İngiltere'de gerçekleştirilen burjuva devriminden sonra Stuart Hanedanı ile aristokrasi 1660-1680 yılları arasında tekrar iktidara gelebilmiştir. Aynı şekilde 1789 Fransız burjuva ihtilalinden yirmibeş yıl sonra aristokratların ve kilisenin çıkarlarının koruyucusu Bourbon Hanedanı 1814 de tekrar iktidarı ele almıştır. Yine Orta Avrupa'da (Macaristan, Bavyera Avusturya gibi) 1918-1920 yıllarında ortaya çıkan proletarya devrimlerini kısa bir dönem sonra geriye dönüş izledi. Örnekler çoğaltılabilir. Görülüyor ki, tarih revizyonistlerin iddia ettikleri gibi dümdüz bir seyir izlemiyor. Aksine tarihin ileriye gidişi, geriye dönüşleri ve zigzagları olan karmaşık bir gelişimdir.

Ama bütün burada sayılanların dışında revizyonistler de bir devrimin geriye dönebileceğini kendi ağızlarıyla kabul ediyorlar. Özellikle kendilerine neden sovyetler Birliğinin Çekoslavakya'yı işgal ettiği sorulduğunda, işte tam bu anda revizyonistler kendilerini ele veriyorlar. Onlara göre Sovyetler Birliğinin Çekoslavakya'yı işgal etmesi, Çekoslavakya'da geriye dönen sosyalizmi korumak ve yeniden kurmak içindir. Aynı şekilde bir çok orta yolcu unsur da, Yugoslavya'da kapitalizmin restore edildiğini söylüyor, ama Sovyetler Birliğinde kapitalizmin restoresi sorununa gelince revizyonistler ve orta yolcular, bunun olamayacağını ispat etmek için teorik kılıflar bulmaya çalışıyorlar.

Bakalım sosyalist bir toplumda geriye dönüş imkânı konusunda bilimsel sosyalizm ne diyor.

Proleter Devrimleri Kendinden Önceki Devrimlerden Farklıdır.

Bütün sınıfların mücadeleleri iktidar mücadelesidir. Bu mücadele iktidara talip olan sınıfın kendi üretim ilişkilerini, bütün öteki ilişkilere hakim duruma getirmek için, politik bakımdan kendisini hakim sınıf olarak kabul ettirmek için, siyasi iktidarı kendi ellerine almasında somutlanır. Ancak sosyalizmden önceki üretim ilişkilerini temsil eden sı-

nıfların —köle sahipleri feodal beyler ve burjuvazi— siyasi iktidarı ele geçirince karşılaştığı toplumsal ve ekonomik yapı birbirinden farklıdır. Sömürücü sınıfların iktidarıyla proletaryanın iktidarını ayırdetmede temel nokta şudur: Tarihte görülen üç sömürücü sınıftan herhangi birinin —köle sahiplerinin, feodal beylerin ve burjuvazinin— iktidarı ele geçirmesinden önce toplumda köleci, feodal ya da kapitalist üretim ilişkileri vardı. Çoğu zaman bu üretim ilişkileri, bağrından çıktıkları, içinde oluştukları toplumda bir hayli de olgunlaşmışlardı. Ama proletarya, iktidarı ele geçirince üretim az ya da çok bir sosyal karakter kazanmış olmasına rağmen, toplumda sosyalist üretim ilişkileri yoktur.

Aynı konuda Stalin şunları söylüyor:

«Poleter devrimi» ile burjuva devrimi arasındaki fark beş noktada toplanabilir:

1 — Burjuva devrimi, görülebildiği üzere, feodal toplumun bağrında büyümüş ve olgunlaşmış kapitalist düzen biçimleri, ihtilâl açıkca patlak vermeden önce, az çok hazır olduğu zaman başlar; proteler devrimi ise, sosyalist düzenin hazır biçimleri, ya hiç yokken ya da hemen hemen yokken başlar.

2 — Burjuva devrimlerinin ana görevi iktidarı almak ve onu varolan burjuva ekonomisiyle birleştirmekten ibarettir. Proleter devriminin ana görevi ise, iktidarı aldıktan sonra yeni bir sosyalist ekonomi kurmaktan ibarettir.

3 — Burjuva devrimi görülegeldiği üzere, iktidarın ele geçirilmesiyle sona erer, proleter devrimi için ise iktidarın ele geçirilmesi, bu iktidar eski bir ekonomiyi yeni bir kalıba sokmak ve yenisini örgütlendirmek için bir kaldıraç olarak kullanılacağına göre ancak bir başlangıçtır.»

(J. Stalin, Leninizmin İlkeleri)

Kısacası tekrarlamak gerekirse: Proletarya devrimlerinden önce sömürücü sınıfların temsil ettiği üretim ilişkileri daha eski üretim ilişkileri içinde belli bir ölçüde gelişip olgunlaşmasına karşı proletarya, sosyalist üretim ilişkilerini, iktidarı ele aldıktan sonra yukarıdan aşağıya kurmaktadır. Sosyalist üretim ilişkilerinin ortaya çıkmasındaki bu fark, sosyalist bir ülkede kapitalizmin restorasyonu açısından da önem kazanmaktadır. Sosyalist üretim ilişkilerinin yukarıdan aşağıya doğru bir çabayla örgütlendirilmesi durumu, iktidarın, proletaryanın elinden tekrar burjuvazinin eline geçmesiyle aynı şekilde yukarıdan aşağıya kapitalizmin restorasyonunu mümkün kılmaktadır. Enver hoca şöyle diyor: **«Partinin ve devletin niteliğinin değişmesi, siyasi ve ideolojik üst yapıdaki dönüşüm, kaçınılmaz olarak sosyalizmin iktisadi temelinin de değişmesine yol açar.»** (Revizyonizm ve Maceracılık Yenilgiye, Marksizm - Leninizm Zafere Götürür. s. 71)

Sovyetler Birliğinde olan da budur. Otuzbeş yıla varan sosyalist üretim ilişkilerinin yukarıdan aşağıya doğru yaratılması çabalarından sonra siyasi iktidarı ele geçiren burjuvazi aynı şekilde ekonomik yapıyı kendi sınıfsal çıkarlarına uygun olarak yukarıdan aşağıya doğru yeniden düzenlemiş ve kapitalizmi geri getirmiştir. Sosyalist üretim ilişkilerinin yukarıdan aşağıya doğru kurulmasındaki özellik, siyasi özellik, siyasi restorasyonun arkasından ekonomik ilişkilerdeki restorasyonu da gerçekleşmesini mümkün kılmıştır.

Proletarya Diktatörlüğü Altında Sınıf Mücadelesi Sürer

Kruşçev Sovyetler Birliği'nde kapitalizmin restorasyonu çabalarına giriştiğinde bunun teorik temellerini de hazırladı. Kruşçev sosyalist toplum içinde sınıf mücadelesinin varolmadığını bu nedenle proletarya diktatörlüğünün yalnızca kapitalizmden birinci aşamaya geçerken gerekli olduğunu söyledi. Bizim yerli revizyonistlerimiz de Brejnev revizyonist kliğinin izinden giderek sosyalizme geçen bir toplumun geriye dönüş imkânının bilimsel olarak varolmadığını söylüyorlar.

Ancak sosyalizmin büyük ustalarının sosyalizmin kuruluşu, proleterya diktotörlüğü üzerine geliştirdikleri teoriler, ilk aşama boyunca sınıf mücadelesinin bitmediğini, geriye dönüş imkânın varolduğunu söylemektedir. Ve zaten proletarya diktatörlüğü böyle bir geriye dönüş imkânı ve ihtimalini azaltmak amacıyla proletaryanın eline aldığı bir silahtır.

Daha dünyanın büyük bir kesimi burjuva diktotörlüğü altında yaşarken, sosyalist ülkelerde sınıf mücadelesinin bitemeyeceği açıktır. Yine aynı şekilde binlerce yıllık sömürenler - sömürülenlerin bulunduğu toplumsal yapılardan sonra bir kaç on yılda sömürü için çaba sarfeden insanların bulunmadığı bir toplum yaratmak imkânsızdır. Ama revizyonistler sosyal-emperyalist karakterlerini örtmek için bütün mümkün olmayanları mümkün hale getirmekte oldukça mahirdirler.

Proletaryanın iktidarı ele geçirmesinden itibaren sınıf mücadelesinin devam edip etmediğini ve geriye dönüş imkânının olup olmadığını revizyonistlere göstermek için bilimsel sosyalizmin ustalarına baş vuralım. Marks bu konuda şunları söylüyor:

«Sadece varolan ilişkileri değiştirmek için değil, ama aynı zamanda kendi kendinizi değiştirmek, siyasi iktidara muktedir hale gelebilmek için, onbeş, yirmi, elli yıl süren iç savaşlar ve uluslar arası savaşlardan geçeceksiniz.» (K. Mark K. Köln Devrimcilerinin Davası Üzerine Açıklamalar)

Aynı konuda Marks'ın fikirlerini geliştiren Lenin şunları söylüyor:

«Proleterya diktatörlüğü sınıf mücadelesinin sonu değildir. Onun yeni şekiller altında devamıdır. Proletarya diktatörlüğü siyasi iktidarı eline almış bulunan proletaryanın, yenilmiş ama yok olmamış, ortadan kalkmamış olan, direnmekten vaz geçmeyen, tersine direncini artıran burjuvaziye karşı sınıf mücadelesidir.» (Lenin Özgürlük ve Eşitlik Sloganlarıyla Halkı Nasıl Aldatıyorlar?)

Yine Lenin şöyle yazıyor:

«Kapitalizmden komünizme geçiş, bir tarihi dönemin tümünü kapsar. Bu dönem sona erinceye dek, sömürücüler eskiyi getirme umudunu terketmezler ve bu umut eskiyi getirme çabalarına dönüşür.» (Proletarya İhtilâli ve Dönek Kautsky. s. 160)

Sosyalizmin şartları altında böyle bir mücadelenin temellerini, sömürücü sınıfların kalıntıları ve bunların, iktidarlarını kurma çabaları teşkil eder. Çünkü toplumda sınıflar ve ülkenin dışında da hâlâ emperyalist burjuvazinin baskıları vardır. Ve emperyalist burjuvazinin eski toplumun kalıntıları, gelenekleri üzerindeki hareket ettirici nitelikleri devam etmektedir.

Marks'ın ve Lenin'in proletarya diktatörlüğü üzerindeki tezlerini ve sosyalizmin zaferini sağlamlaştırmak için teoriyi daha da geliştiren Mao Zedung şunları söylüyor:

«Sosyalist toplum çok uzun bir tarihi dönemi kapsar. Sınıflar ve sınıf mücadelesi, sosyalist toplumda da vardır. Sosyalist yol ile kapitalist yol arasındaki mücadele ve kapitalizme geri dönüş tehlikesi vardır. Yalnız ekonomik alanda sosyalist devrim kendi başına yetersizdir. Siyasi ve ideolojik alanlarda da tam bir sosyalist devrim olmalıdır. Sosyalizmle kapitalizm arasındaki mücadeleyi «Kimin kazanacağını» tayin etmek için çok uzun bir zamana ihtiyaç vardır. Bir kaç on yıl yeterli değildir. Başarıya ulaşmak için bir, hatta bir kaç yüzyıla ihtiyaç vardır...» (Mao Zedung, ÇKP Sekizinci Merkez Komitesinin Onuncu Toplantısındaki Söylev. 1962.)

Alıntılar çoğaltılabilir.

Görüldüğü gibi revizyonistlerin iddialarının tersine bilimsel sosyalizmin ustaları ve onu geliştirenler, proletarya diktatörlüğü üzerine geçen her tartışmada, sosyalist aşamada sınıf mücadelelerinin bitmediğini ve geriye dönüş çabalarının hemen sona ermediğini söylüyorlar.

Revizyonistler, «sosyalizmden geriye dönüş bilimsel olarak imkânsızdır» derken gerçekte Marks'ın ve Lenin'in işçi sınıfı mücadelesine yaptıkları en büyük katkıyı, yani proletarya diktatörlüğünün gerekliliği tezini inkâr ediyorlar. Çünkü bilimsel sosyalizmin teorisi, proletarya diktatörlüğünün gerekliliğini, sosyalizmden geriye dönüş ihtimaline dayandırmaktadır. Yerli revizyonistler bu bilimselliklerden oldukça geç kaldılar. Çünkü ağababaları Kruşçev, proletarya diktatörlüğünün gereksizliği tezini ortaya attığından bu yana yirmi yıl geçmiş bulunuyor.

Son Bir Nokta: Revizyonizm Bir Burjuva İdeolojisidir.

Bu gün bir çok kişi Sovyetler Birliğinde revizyonizmin varlığını kabul etmekle birlikte, bunun kapitalizmi geriye getirdiği veya getireceği konusunda şüphelerini belirtmekte ve hatta böyle bir olgunun, revizyonizmin iktidarda olsa dahi ortaya çıkamayacağını söylemektedir.

Bizce bu tip tavırların temelinde revizyonizm ne olduğunun anlaşılamaması yatmaktadır. Revizyonizm halen sosyalizmin genel çerçevesi içinde mütalâa edilmektedir.

Bu görüşler kesinlikle yanlıştır.

Revizyonizm işçi sınıfı hareketi içine sızmış bir dünya görüşüdür. Bu dünya görüşünün işçi sınıfı hareketi içinde olması ve sözde sosyalizme sarılmış olması bu gerçeği değiştiremez. Revizyonizm bir burjuva akımıdır ve sosyal temeli işçi sınıfının dışında, bizzat burjuvazinin kendisidir.

Revizyonizm bir burjuva ideolojisi ise, bu akımın hakim olduğu her yerde burjuvazinin hakim olması doğal değil midir? Bunun dünya işçi sınıfı hareketi içinde sayısız örnekleri vardır. Meselâ II. Enternasyonal partilerinin büyük bir kısmı gerçek devrimci işçi partileri olarak doğdular. Hatta bu partilerin bir kısmının inşasını Marks, Engels, Liebnecht ve R. Lüksemburg gibi şanlı devrimciler de katıldı. Ama emperyalistler arası I. Paylaşım savaşı sırasında bu partilerin büyük bir kısmı revizyonistlerin yönetimine geçti. Kısa bir süre sonra da bu partiler birer burjuva partisi haline geldiler. Bugün Avrupa'da hâlâ sosyalist, Sosyal Demokrat veya İşçi Partisi tabelası taşıyan bir çok burjuva partisi gerçekte 20. yüzyılda birer proleter devrimci parti idiler.

Mao Zedung «**Revizyonizmin iktidara gelmesi burjuvazinin iktidara gelmesidir.**» diyor. (Mao Zedung 1964 Ağustosunda bir söylev.)

Her sınıf iktidarda iken kendi çıkarlarına en elverişli şartlara sahip bir dünya yaratmaya çalışır. Bu davranış sınıfsal varlığının bir sebebidir ve maddenin tabiatına uygun bir davranıştır. Revizyonistlerin iktidara geldiği ülkeler, tıpkı kapitalist ülkeler gibi, emekçileri ezen ve sömüren burjuva devletlerine dönüşür. Tersine düşünmek gerçekte toplum ve doğa yasalarını ters yüz etmektir. Sovyetler Birliğinde revizyonizmin iktidarda olduğunu

kabul edip de bu durumun kapitalizmi yeniden yeşertmediğini söyleyen kişilere sorulması gereken şudur: Stalin'in ölümüyle beraber revizyonist kliğin Sovyetler Birliğinde parti yönetimini ve ülkenin siyasi iktidarını ele geçirmesinden bu yana yirmi yılı aşkın bir süre geçti. Bütün bu dönem boyunca bu burjuva klik, proletaryanın menfaatine sosyalizmi mi geliştirmektedir? Eğer bu revizyonist klik böyle yapıyorsa bu, burjuva kliğinden çok kamu menfaatine çalışan bir hayır cemiyetidir? Ama elbette ki burjuvazi kendi sınıfsal çıkarlarına uygun olarak sosyalizmi değil kapitalizmi geliştirdi. Ve Sovyetler Birliğinde revizyonist dönek kliğin yirmi yıldır yapmakta olduğu da budur.

Sovyetler Birliğinde kapitalizme geri dönüş

Dünyanın ilk sosyalist devleti olan Sovyetler Birliği'nde kapitalizme geri dönüş ve bu ülkenin sosyal-emperyalist bir karakter kazanması nasıl mümkün oldu? Kısaca söyleyecek olursak bu geriye dönüş bir avuç burjuva unsurun, parti ve devlet yönetimini eline geçirmesinin bir sonucuydu. Ama elbette bir avuç burjuvanın SBKP'nin ve devletin yönetimini ele geçirmesinde tarihi kökleri vardır. Sovyetler Birliği proletarya diktatörlüğünü kuran ve sosyalizmi inşa görevi ile karşı karşıya kalan ilk ülke olduğu için bu konuda tamamen tecrübesizdi. Sosyalizmin kuruluş süresinde hatalar yapıldı.

Stalin'in Troçkistlere, Buharin, Zinovyev ve Tito gibi burjuva ideologlarına karşı yürüttüğü mücadele Marksizm-Leninizmin savunulmasıydı. Stalin esas olarak büyük bir devrimci ve Lenin'in sadık bir mücadele yoldaşı olmasına rağmen proletarya diktatörlüğünü sağlamlaştırma konusunda bazı hatalar yaptı. Meselâ 18. Parti kongresinde Sovyet toplumunda keskin sınıf çelişkilerinin kalmadığını söyledi. Kolhoz mülkiyetini saf bir sosyalist mülkiyet olarak kabul etti. Parti ve devlet kademelerinde, tehlikeli boyutlara varan bürokratlaşmayı tesbit edemedi. Proletarya diktatörlüğü altında sınıf mücadelesinin en keskin şekilde varlığı, sosyalist mülkiyetin niteliği ve bürokratlaşma konularında yapılan yanlış tespitler bu problemlere karşı mücadeleyi aksattı. Lenin'in proletarya devrimin gündemine önemli bir mesle olarak getirdiği ve belli önerilerde bulunduğu (özellikle parti ve devlet kademelerinde bürokratlaşmaya karşı), üst yapıda eski toplumun kalıntılarını ortadan silecek olan kültür devrimi, Stalin tarafından yanlış yorumlandı. Stalin'e göre kültür devrimi halkın genel entellektüel seviyesinin yükseltilmesi ve okuma yazma oranının artması olarak kabul ediliyordu.

Stalin 1952'de 19. Kongreyle beraber, parti yönetiminde yuvalanmış burjuva unsurlara ve partide ortaya çıkmaya başlayan revizyonist fikirlere karşı mücadele bayrağını açtıysa da bu mücadele önemli başarılar kazanmadan 1953'te öldü.

Stalin'in ölümünden sonra revizyonist Kruşçev kliği devlet ve parti yönetimini ele geçirdi. Gerçek devrimciler açılan kampanyalar sırasında partiden tasfiye edildi. Stalin döneminde partiden uzaklaştırılan bütün burjuva unsurlar tekrar parti ve devlet yönetiminin en etkili kademelerine getirildi. Bütün Troçkist, Buharinci ve Zinovyevci unsurlar Stalin'in kurbanları kabul edildi. İtibarları iade edildi. Titoculuk sosyalizmin bir çeşidi ve Tito kliği de tekrar sosyalist sayıldı.

1956'daki 20. SBKP kongresiyle beraber Kruşçov, Stalin'e, Stalin'in şahsında Lenin'in en önemli siyasi tezlerine karşı açıkça saldırıya geçti. Proletarya diktatörlüğü mekanizması ,proletarya partisi bir kenara bırakıldı, yerine «halkın devleti», «halkın partisi» safsataları kondu. Bu görüşler aslında, revizyonist hainlerin yeni burjuva karşı-devrimciliğinin bir ürünüydü.

20. inci Kongre revizyonist Kruşçef kliğinin tam manası ile hâkimiyetini onayladı. Bu tarihten itibaren Sovyetler Birliğindeki proletarya diktatörlüğü tamamıyla bir burjuva diktatörlüğüne dönüştü. Sovyetler Birliği'ndeki proletarya diktatörlüğünü bir burjuva diktatörlüğüne dönüştüren bu revizyonist kliğin toplumsal temelini esas olarak parti ve devlet kademelerindeki büyük bürokrat ve teknokratlar, eski düzenin burjuva kalıntıları, kırlarda kolhoz yetkilileri ve zengin köylü kalıntıları oluşturmaktadır.

Dönek revizyonist klik her şeyden önce ideolojik olarak saldırıya geçti. Yüzünden sosyalizm maskesini indirmeden Marks, Engels, Lenin ve Stalin'in işçi sınıfına yol gösteren bütün siyasetini hasıraltı etti. Bunların yerine kendi burjuva ideolojisini koydu. Yeni tipte bürokrat-burjuvazi, kontrolü altındaki devlet mekanizmasından yararlanarak sosyalist ekonomiyi tekelci devlet kapitalizmi ekonomisine çevirme yolunda adımlar atmaya başladı. Sosyalist mülkiyet burjuva mülkiyetine dönüşme yoluna girdi. Manevi teşvikin yerini, maddî teşvik tedbirleri aldı. Ekonomide Stalin'in çizgisi doğmatik olarak kabul edildi.

Kapitalizmin restorasyonu yolundaki önemli girişimlerden biri de Kruşçef döneminde Liberman'ın hazırladığı rapordur. Liberman'ın raporu sosyalist ekonomiyi kapitalist ekonomi haline getirmenin anahtarıydı. Bu rapordaki tedbirler önce «tecrübe» adı altında daha sonra da «ekonomide reform» diye uygulamaya konuldu. Her «reform» kapitalist üretim ilişkilerinin pekiştirilmesinde bir atlama taşı oldu 1950 yılı bu yolda önemli bir dönüm noktası teşkil eder. Bu yıldan itibaren sosyalist üretim ilişkilerinin

en temel noktası «merkezi plânlama»da önemli değişiklikler yapıldı.

1964 yılında Kruşçef'in yerini alan Brejnev kliği kapitalizmin hâkimiyetini korkunç bir hızla perçinledi. 1965 yılındaki SBKP merkez toplantısında kabul edilen «yeni sistem»e göre çiftliklerde ve endüstri birimlerinde üretim sürecinde en önemli ekonomik dürtü ve ölçü, «kâr» olarak kabul edildi. Yeni sisteme göre her işletmeye kendi başına karar alma yetkisi tanınmıştı. Buna göre bütün işletmeler ham maddelerini istediği yerden istediği kadar alabiliyor, istediği kadar üretim yapabiliyor, ürettiklerini ve ellerindeki fazla üretim araçlarını istediği yere satabiliyor. Yeni sistem, işletme yöneticilerine personel ve işçi politikası belirleme görevini veriyor. Buna göre her işletme kaç işçi çalıştıracağını, onların ücretlerinin tespitini, istediği anda işten çıkarma ve yenisini alma işlemini tam bir serbestlik içerisinde yapabiliyordu. Her işletme, elde edilen kârı kuruluş içindeki personele dağıtıyor ve çok az bir kısmıyla üretimi geliştiriyor. İşletme içinde dağıtılan bu kâr da yukardan aşağıya hiyerarşik bir düzenle dağıtılmaktadır. Buna göre işletmelerin yöneticileri kârın aslan payını alırken, arta kalan da «teşvik primleri» olarak işçiler arasında dağıtılmaktadır.

Görüldüğü gibi «yeni sistem» bütün ekonomiyi «kâr» esasına ve piyasaya göre yönetmektedir.

Yeni sistem sanayi işletmelerine getirdiği kapitalist uygulamaların aynısını devlet çiftliklerine ve kolhozlara da getirdi. Bunun yanında özel arazi parçaları üzerinde üretim yapma ve özel hayvan yetiştirme teşvik edildi. Ve bu konudaki kısıtlamalar azaltıldı. Şimdi artık devlet, özel tarım ve hayvan işletmeciliğini geliştirmek amacıyla krediler veriyor. 1967 verilerine göre, Sovyetler Birliği'nde tarım üretiminin % 60'ı özel işletmelerde yapılmaktadır. Tarımda özel üretimi geliştiren en önemli uygulama da serbest pazarların açılması oldu. Özel topraklar üzerinde üretim yapanların metalarını serbest pazarlarda «pazarlanması» amacıyla devlet nakliyatta her türlü kolaylığı göstermektedir.

Sovyetler Birliği'nde üretim ilişkilerinde başlayan değişiklik bölüşüm ilişkilerinde de yansımakta gecikmedi. Sovyetler Birliği'nin yeni hâkim sınıflarını oluşturan «bürokrat-burjuvazi»nin geliri binlerce rubleyi bulurken, kolhozlardaki köylülerin aylık geliri otuzbeş-kırk ruble, sanayi işletmelerindeki en düşük işçi ücreti elli-altmış rubledir. İşletmelerin kârlarından dağıtılan payların büyük bir kısmı yeni işletme yöneticileri olan ve yeni burjuvaziyi oluşturan bürokratlara ve teknotratlara gitmektedir. Çünkü yüksek maaşa yüksek ikramiye dağıtılması esas alınmıştır.

Kendisine has biçimsel özellikleri olmasına rağmen, Sovyetler Birliği'ndeki kapitalist üretim ilişkilerinin özü her hangi bir kapitalist ülkedekinden farklı değildir. Sovyetler Birliği'ndeki kapitalizmin biçimsel özellikleri, hem buradaki kapitalizmin sosyalist üretim ilişkilerine dönüşmüş olmasından dolayı hem de yönetici revizyonist kliğin bugün için sosyalizm maskesini takmaya devam etmek istemesinden gelmektedir. Sovyetler Birliği'ndeki kapitalizmin özelliği üretim araçlarının biçimsel olarak devlet veya kolhoz mülkiyetinde görülmesidir. Ama ekonomik düzenin özü sadece mülkiyetin biçimine bağlı değildir. Tayin edici olan üretim ilişkilerinin özüdür. Üretim araçları kime hizmet etmektedir, devlet kimin elindedir, önemli olan budur. Osmanlı feodalizmi de batı feodalizminden biçimsel olarak çok farklıydı. Meselâ en önemli üretim aracı olan toprağın mülkiyeti batıda tek tek senyörlerin elindeyken, Osmanlılarda toprağın mülkiyeti padişaha aitti ve tımar sahipleri memnun gibi görünüyorlardı. Görünüşteki bu önemli biçimsel fark, her şeye rağmen Osmanlıdaki üretim ilişkileriyle batıdakini özde ayırmıyordu. İkisinde de üretim ilişkileri feodalizmdi ve sömürünün özü de feodaldi.

Devlet mülkiyeti, kapitalist üretim ilişkilerinin özünü değiştiren bir özellik getirmemektedir. Bu konuda Engels şöyle diyor:

«Ama ne hisse senetli şirketler haline dönüşüm, ne de devlet mülkiyeti haline dönüşüm, üretici güçlerin sermaye niteliğini ortadan kaldırır. **Hisse senetleri şirketler bakımından bu durum açıktır. Ve modern devlet de, burjuva toplumun, kapitalist üretim biçiminin genel dış koşullarını, işçilerden olduğu kadar tek tek kapitalistlerden de gelen saldırılara karşı korumak için kurduğu örgütten başka bir şey değildir. Modern devlet, biçimi ne olursa olsun, esas itibariyle kapitalist bir makinadır: Kapitalistlerin devleti, düşüncedeki kollektif kapitalist üretici güçleri ne kadar çok kendi mülkiyetine geçirirse, o kadar çok gerçek kollektif kapitalist haline gelir, yurttaşları o kadar çok sömürür. Kapitalist ilişki ortadan kaldırılmamış, tersine doruğuna götürülmüştür. Ama bu doruğa vardıktan sonra, tersine döner. Üretici güçler üzerindeki devlet mülkiyeti, çatışmanın çözümü değildir, ama biçimsel çarenin, çözümü yakalama biçimini içinde sağlar.»** (F. Engels, Anti-Duhring, s. 415)

Sovyetler Birliği'ndeki devlet mülkiyetine sosyalist mülkiyet adı verilmesi sadece görünüşü kurtarmayı amaçlamaktadır. İşçi sınıfını devlet yönetiminden uzaklaştıran Sovyet bürokratik burjuvazisi, işçi sınıfının yarattığı artı-değere el koymakta ve bu yolla kapitalist sömürüyü gerçekleştirebilmektedir. Sovyetler Birliği'nde kapitalist üretim ilişkilerinin hâkim duruma gelmesiyle beraber, kapitalizmin bünyesindeki bütün hastalıklar ortaya çıkmıştır. Tarım ve

endüstride üretim artış oranında gerileme doğal bir hale gelmiştir. Tarım ürünlerinde kıtlık ve Sovyetler Birliği'nin bu konuda sürekli dışarıya muhtaç olması artık doğal bir gazete haberi olmuştur. Üretimin gerilediğini belirten önemli bir gösterge de artık burjuva planından farkı kalmayan hedeflerinin ne kadarının gerçekleştirildiğidir.

1976-70 arasındaki 8. inci beş yıllık plân hedeflerinin sadece yüzde 51'i gerçekleştirebilmiştir. 1971-75 yıllarını kapsayan 9. uncu beş yıllık plân hedeflerinin ancak yüzde 42-46'sının gerçekleştirilebileceği tahmin edilmektedir.

Üretimde anarşi, buhran, işsizlik, enflâsyon ve karaborsa da olağan hadiseler haline gelmiştir. 1970'deki buhran sırasında 6 milyon 700 bin işçi işinden çıkarılmıştır. Bundan başka sürekli olarak 3 milyona yakın işsiz olduğu tahmin edilmektedir. Kâr dürtüsüyle hareket edilmesinden dolayı mal kıtlığı ve mallardaki kalite bozukluğu da sürekli görünen olaylar haline gelmiştir. Kapitalizmin genel bir eğilimi olan üretken olmayan kesim, Sovyetler Birliği'nde günden güne büyümektedir.

Sovyetler Birliği'nde ortaya çıkan tekelci devlet kapitalistleri (bir avuç burjuva bürokrat) ülke içinde devlet kapitalizmini hâkim hale getirmekle kalmadılar, aynı zamanda uluslararası tekelci sermayeyle de bütünleşme çabalarının içine girdiler. Bugün Moskova Bankası; Londra, New York gibi batının belli başlı merkezlerinde şubeler açarken, Amerikan bankaları da Sovyetler Birliği'nde şubelerini açıyorlar. Amerikan, Batı Almanya ve Japon sermayesi Sovyetler Birliği'nde gazozdan otomobile kadar çeşitli alanlara yatırım yapmış durumdadır. Bu yatırımlar gün geçtikçe artmaktadır.

Sovyetler revizyonist dönek kliği 35 yıllık sosyalist uygulamaların yarattığı muazzam üretici güçlerin yönetimini eline geçirerek tekelci devlet kapitalistleri haline geldiler. Bugün Sovyet Sosyal emperyalizminin toplumsal temellerini işte bu yeni bürokrat tekelci kapitalist sınıf teşkil etmektedir.

YANIK

TULUİ SÖNMEZ

İnsan
sonsuzluğundan gelen
ışığın
Zeytin ağaçları
omuzlarında,
Toprağa yürüdüler
Paul Robeson
ardından
Acar Kuzgun

Hoş geldiniz
Toprağa barış getirenler,
Robeson
ve
Kuzgun
Rahat uyuyun
Doğa ananın,
nice sevgilerin kucağında.
Şimdi bir gazel
söylecekler size
Garcia Lorca'dan
Barışı savaşanlar.
Zeytin ağaçlarının
dallarında esen
Rüzgarlarca.

Ve bu yıl
Zeytin ağaçları daha
bereketli olacak.

Kadınların Kurtuluşu

İHSAN NACİ

1975 yılını gerilerde bıraktık. Bu yıl diğer yıllara göre kadınlar açısından bir özellik (!) arzediyordu, o da bu yılın «Kadınlar Yılı(!!?)» olmasıydı. 1975 yılı boyunca bu konu üzerine bir sürü toplantılar, kongreler yapıldı, konferanslar verildi. Kürsüye çıkan her konuşmacı kadınları şatafatlı sözlerle övdükten sonra onların özgürlüğü (!), eşitliği (!) için çeşitli öneriler, tasarılar sundu, «kadın hakları»ndan sözeti. «ANA» olması nedeniyle onu kutsal bir yaratık olarak niteledi.

Her şey konuşuldu, söylendi de yalnız, kadınların çifte sömürü ve baskılar altında ezildikleri, horlandıkları dile getirilmedi her nedense, görmezlikten gelindi.

Bu arada 1975'in son aylarında bir de «Türkiye Kadınlar Kongresi» yapıldı. Bu kongrenin aldığı kararlar arasında «fuhuşla mücadele ve genelevlerin kapatılması» talebi de vardı.

Her şeyi iyi güzel de, acaba kapitalist üretim ilişkilerinin varolduğu bir ortamda bu iyi «dilek ve istekler» gerçekleşebilir mi, yani fuhuş, «beyaz kadın ticareti» bu bozuk düzen devam ettiği sürece önlenebilir mi?

Bu soruya vereceğimiz cevap tek kelimeyle «hayır» olacaktır. Çünkü:

Kadın burjuva toplumunda bir meta durumuna getirilmiştir. Evet, gerçek anlamıyla bir meta. Bu ne demektir? Bu, kapitalizmin varolduğu toplumlarda kadının diğer mallar gibi alınıp satılması demektir. «Daha başka bir deyişle kadının, başlıca ve yegâne varoluş aracı olan seksiyle ticaret yapmaya mahkûm edilmesi» demektir. (Jules Guesde)

Metaların bir «kullanım» bir de «değişim değeri» olmak üzere iki niteliği vardır. Eğer bir meta belli bir ihtiyacı karşılıyorsa (Meselâ ekmek, kumaş gibi) bu meta bir «kullanım değeri»ne sahiptir; eğer bu metanın değişimi de mümkünse, yani alınıp satılıyorsa, onun ayrıca bir de «değişim değeri» olduğunu söyleyebiliriz.

Şimdi bu tesbitler çerçevesinde yeniden konumuza dönelim ve soralım : Acaba kadınlar da bir meta gibi «kullanım değeri»ne sahip midir? Bu soruyu «evet» diye karşılayacağız. Kadın evinin işini yapmakla, çocuk doğurmakla ve erkeğinin zevklerini tatmin etmekle belli bir ihtiyacı giderir, yani bir kullanım değeri vardır. Şimdi yeniden soralım : Acaba kadının toplum içerisinde bir de «değişim değeri» var mıdır? Bu soruyu da «evet» diye karşılayacağız. Günümüzde bu değişim iki yolla gerçekleşir : Bunlardan ilki «gayri meşru» yöntemlerle, diğeri ise kanunlar çerçevesinde. «Gayri meşru» değişimin adı «beyaz kadın ticareti»dir. Aslında kanunların da belli bir biçimde izin verdiği bu yollarla kadın para karşılığında kiralanır, ya da satılır. Ayrıca bu iş aşağıdaki ilânda görüldüğü gibi bazan resmî kuruluşlar eliyle de olabilmektedir:

EDİRNE SULH HUKUK MAHKEMESİ
TEREKE HAKİMLİĞİNDEN
İLÂN

DOSYA NO: 1975/16

Edirne'de Belediye ve Vilâyetçe ruhsatlı 9 odadan müteşekkil ve halihazırda içinde bir No. lu evde 5 bayan, 2 No. lu evde 6 bayan çalışan elektriği ve suyu mevcut günlük kazancı bir No. lu evde halihazırda 5 bayan çalıştığından 1500 lira evin oda durumu itibariyle her gün normal olarak sekiz bayan çalışma kapasitesi olduğundan sekiz bayan temin edildiğinde günlük kazancı 2400 lira civarında, iki No. lu evde halihazır durumda altı bayan çalıştığı yine bu bayanlara göre günlük geliri 1800 lira, sekiz bayan temin edildiği takdirde günlük geliri 2400 liraya ulaşan iki adet genel ev açık arttırma suretiyle 11.12.1975 günü saat 10.00'da Edirne Adliye salonunda kiraya verilecektir.

Talipliler'in ve daha fazla bilgi almak isteyenlerin mahkememizin 1975/16 sayılı dosyasına müracaatları usulen ilân olunur.

20.11.1975
(Basın: 9458—9255)
25.11.1957, Cumhuriyet

Kadının değişim değerinin diğer bir biçimi de «başlık» olayıdır. «Başlık» açıkça bir satma eylemidir. Buna göre bir kadın aynen bir mal gibi pazarlık yapılarak satılır. Ödeme biçimleri ise yörelere ve üretim ilişkilerine göre bazı özellikler arzeder. Meselâ ödemeler, geleneksel ve ilkel ilişkilerin hâkim olduğu yörelerde tarla, bağ-bahçe, büyük baş hayvan, teyp, para ile yapılmaktadır. Bazı Arap ülkelerinde bu değişim «hurma ağacı» ile olmaktadır. Modern toplumlarda ise «modern başlık» kanunları yürürlüktedir ve ödemeler hanlar-ha-

mamlar, katlar-apartmanlar, Arabalar-fabrikalar, dolarlar-liralar aracılığı ile gerçekleştirilmektedir.

Yukarıda verdiğimiz örneklerle kadının burjuva toplumunda bir meta durumunda bulunduğunu ve bunun nedenlerini genel hatlarıyla açıklamaya çalıştık. Buradan şu sonuç çıkıyor: Kadın bir meta olduğuna göre onun fiyatını da belirleyen «pazar kanunları»dır. Ve bu durum, bu bozuk ilişkiler değişmediği sürece kadının «özgürlüğü»nden, «eşitliği»nden dem vurmak bir burjuva ikiyüzlülüğünden, lâfazanlıktan öteye geçmeyecektir. Alınacak bütün kararlar, parlâk tasarılar, bütün kötülüklerin kaynağını teşkil eden maddi temel değişmediği sürece havada kalmaya mahkûmdur. Çünkü «kadınların kurtuluşu» ancak bütün ezilen ve sömürülen yığınların kurtuluşu ile, bozuk üretim ilişkilerinin kökünden değiştirilmesi ile gerçekleşebilecek bir olgudur. Lenin şöyle der:

«Burjuva demokrasi, lâfta, eşitlik ve özgürlük vaadeder. Gerçekte, hiç bir burjuva cumhuriyet, en ilerisi bile ne insan ırkının kadın olan yarısına erkekle tam bir hukuki eşitlik verdi ne de kadını erkeğin baskısından ve vasiyetinden kurtardı.

«Burjuva demokrasisi şaşaalı cümleler, cafcaflı vaatler, boş özgürlük ve eşitlik sloganları demokrasisidir, ama gerçekte, kadının kölelik ve eşitsizliğini gizler.»

...Kahrolsun bu iğrenç yalan! Ezilmiş ve ezilenler, sömürülmüş ve sömürülenler arasında «eşitlik» olamaz, yoktur ve olmayacaktır. Kadın kanunun erkek lehine yazdığı imtiyazlardan kurtulmadıkça gerçek «özgürlük» olamaz, yoktur ve olmayacaktır.

«Yalancılar ve ikiyüzlüler, aptallar ve körler, genel olarak demokrasiden bahsederek halkı kandırsınlar.

«İşçilere ve köylülere şöyle diyoruz: Bu yalancıların maskesini çekip çıkarınız, bu körlerin gözünü açınız. Onlara sorunuz;

— Hangi cinsiyetin hangi cinsiyetle eşitliği?

— Hangi ulusun hangi ulusla?

— Hangi sınıfın hangi sınıfla?

— Hangi boyunduruktan veya hangi sınıfın boyunduruğundan kurtulmak? Hangi sınıfın özgürlüğü?

«Bu soruları sormadan, bu soruları ilk plâna getirmeden, bu soruları boğma, gizleme, saklama girişimleriyle mücadele etmeden politikadan, demokrasiden, özgürlükten, eşitlikten, sosyalizmden bahseden kişi, emekçilerin en kötü düşmanı, kuzu postuna bürünmüş bir kurt, işçilerin ve köylülerin en çetin rakibi, toprak ağalarının, çarların, kapitalistlerin bir uşağıdır...» (Lenin, Sovyet İktidarı ve Kadının Durumu)

Burjuva toplumlarında parababaları, patronlar daha fazla kâr edebilmek için amaçları daha fazla sömürmek zorundadırlar. Bu amaçlarına ulaşabilmek için de emekçileri ellerinden geldiği kadar az ücretle ve çok çalıştırmak isterler. Onların bu isteklerine —toplumdaki yeri ve sosyal yapısı nedeniyle— en iyi cevap verecek kesim kadınlardır. Kadınların çeşitli iş alanlarında yoğun bir biçimde çalıştırılması parababalarına çok yönlü menfaatler sağlar. Bu menfaatlerin başında kadınların toplu olarak çalıştığı iş yerlerinde ücret, sendika, sigorta v.b. konularda patronların diledikleri gibi hareket edebilme imkânları gelmektedir. Zira kadınlar «...daha dikkatli olurlar ve daha disiplinli çalışırlar, üstelik geçim araçlarını sağlamak için tükenene dek çalışmaya mecburdurlar. Böylece kadını en iyi tanımlayan faziletler onun zararına çalışırlar. Kadının tabiatında ahlâk ve yumuşaklık gibi ne varsa sefalet ve köleliğin aracı olurlar.» (Marks)

Öte yandan patronlar, kadınlara verdikleri bu az miktardaki ücreti yine döndürüp dolaştırıp kendi ceplerine akmasını sağlayacak yolları da bulmuşlardır. Ülke çapında kurulan giyim ve süs eşyası sanayinin ürünleri, yapılan yoğun propaganda ve reklâm aracılığı ile yine çalışan kadınlara satılmaktadır. Bu propaganda, burjuvazinin en etkili basın-yayın araçları olan TV, radyo ve gazeteler aracılığı ile yapılır. Özellikle bürokratik mekanizmada ve fabrikalarda çalışan emekçi kızlar bu propaganda ağına daha çok düşmektedirler.

Kadınların çifte sömürüden, çifte baskılardan, horlanmalardan kurtulup özgürlüklerine kavuşması bozuk üretim ilişkilerinin değişmesine bağlı olan bir meseledir. Üretim ilişkilerinin değişmesi ise ancak proletaryanın öncülüğünde diğer ezilen ve sömürülen sınıfların mücadelesi ile gerçekleşebilir. Kadının da, erkeğin de kurtuluşu ancak bu mücadeleden sonra gerçekleşebilir. «İşte o zaman karşılıklı sevgiden, dayanışmadan başka ölçüt kalmayacaktır.» (Engels)

O halde bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi için ileri...

İŞÇİ DİRENİŞLERİ

ERMAN İŞÇİLERİNİN MÜCADELESİNİ ÖRNEK ALALIM

Levent Erman ekmek fabrikasında çalışan 18 işçinin kararlılıkla sürdürdüğü direniş devam etmektedir. İşçiler direnişlerinin 87. gününden itibaren fabrikalarını kendileri yönetmektedir. Belediyenin tüm baskılarına karşı 18 işçi fırını çalıştırmakta ve ürettikleri ekmeği halka 2 TL sından satmaktadır. Bu davranışlarıyla Erman işçileri, patronların aşırı kârlarını halkımıza teşhir etmekte fabrikayı yönetmek için patrona gerek olmadığını ispatlamaktadırlar.

Günde 12-13 saat çalıştırılan, fazla mesai ücretleri verilmeyen, haftalık ve yıllık izinlerden yoksun bırakılan Erman işçileri son derece güç, sağlıksız şartlar altında çalışmaktaydılar. Direnişteki bir işçi arkadaşımız, «**11 sineması, bir boru, bir cam fabrikası, 3 fırını olan patron, ekmek gramajını düşürerek zenginliğine zenginlik katma çabası içindeydi. Nüfus kâğıtlarımızı alıp bir köşeye atan bizleri sigortaya kaydettirmeyerek türlü hilelerle vergi kaçıran patron, halka sattığı ekmeği en sağlıksız şartlarda üretmemiz için baskı yapıyordu. Yetkililere bu durumu şikâyet ettiğimizde hiç bir cevap alamıyorduk.**» demiştir.

Tüm sosyal haklarından yoksun bırakılan Erman işçileri, «patrondan yana bir sendika» olarak nitelediklerі Türk-İş'e bağlı Tek-Gıda-İş sendikasından çıkıp Ekmek-İş sendikasına girmek istemişlerdir. Fakat patron sendikayı kabul etmiyerek fırını revizyona sokmak gerekçesiyle işçileri işten atmaya çalışmıştır. Patronun bu davranışı üzerine Erman işçileri haklarını elde etmek için direnişe geçmişlerdir. Yedi işçinin sürdürdüğü ölüm orucu sırasında basının kendileriyle ilgilenmediğini anlatan işçiler, Okmeydanı hastahanesine kaldırılan hasta arkadaşlarına sedye ve yatak verilmediğini de belirtmektedirler.

İşçilerin kararlı mücadeleleri sonucu patron Raşit Erman kazanın bacasını sökerek fırını terketmiştir. Bu durumda işçiler 580 sayılı Belediye Kanunun 150. ek maddesine dayanarak fabrika yönetimini almak için belediyeye müracaat etmişlerdir. Ancak bir hafta alınması gereken izin işverenlerin engellemesiyle direnişin 87. gününde verilmiştir.

Belediyeden aldıkları unları karaborsadan satarak dışardaki değirmenlerden düşük randımanlı un alıp aşırı kâr eden işverenler, Erman işçilerinin ekmeği 2 TL sından satmaları üzerine işçilerin çalıştırdığı fırını kapatmak için ellerinden gelen gayreti göstermektedirler. Ekmeğin 2 TL sından satılması iktisad komisyonlarında bile tartışılmağa başlanmıştır.

Grev süresince diğer sendikaların kendileriyle ilgilenmediğini belirten Erman işçileri, **«DİSK'in işçilerin haklarını savunan bir sendika olmadığı inancındayız. Aslında işçiler sendikaları zorlayarak, baskı yaparak haklarını alabilirler. Biz Ekmek-İş'i zorlamasaydık başarıya ulaşamazdık. Tüm işçi kardeşlerimiz direnişimizi örnek almalıdır.»** demişlerdir.

ÇINAR OTELİ İŞÇİLERİ:

DEVRİMCİ MÜCADELEMİZİ YILMADAN, USANMADAN SÜRDÜRMEKTE KARARLIYIZ

DİSK'e bağlı Turizm-İş Sendikası Çınar otelinde işverenle sarı bir sözleşme imzalayarak direnişi kırdırmıştır. İşçi sınıfına bu ihanetini basında bir zafer olarak gösteren revizyonist yöneticiler bir kere daha gerçek yüzlerini ortaya koymuşlardır.

Bir yandan işçileri toplu sözleşmeye zorlamak için direniş süresince ödemekle yükümlü oldukları 750-1000 TL. arasındaki yardımı ödemeyen sendika ağaları, bir yandan da tüzüklerini çiğneyerek DİSK yetkili kişisini işverenle anlaşmak için aracı tayin etmişlerdir. Devrimci postuna bürünen bu karşı devrimciler, kapalı kapılar ardınd aişverenle anlaşarak, işçilerin onayını almadan sözleşmeyi temsilcilere imza ettirmişlerdir.

Yapılan sözleşmeye göre, 8 Ağustos 1975 tarihinde direnişe geçen Çınar oteli işçilerine grevdeki günlere ait hiç bir ücret zammı ve sosyal hak verilmemektedir.

Fakat hayat pahalılığının, faşist baskıların her geçen gün biraz daha arttığı bir ortamda üç senelik toplu sözleşme döneminin toplamı olan 2750 liralık zammı büyük bir başarı olarak nitelendirenlerin maskeleri düşmek üzeredir. İşçi kardeşlerimiz ve emekçi halkımız kendilerini satan revizyonist DİSK yöneticilerini lanetlemektedir. Çınar otelinde çalışan bir işçi arkadaşımız, «direniş süresince bizleri pasifleştirmeğe çalıştılar, grev çadırını kahveye çevirdiler. Sonra da onayımızı almadan toplu sözleşmeyi imzaladılar. Bu ne biçim devrimcilik? DİSK yöneticilerinin başımızdaki patrondan farkı yok» demiştir. Çınar oteli işçileri, kendilerine zorla kabul ettirilen bu sarı sözleşmeyle, yılmadan,

usanmadan mücadele etmekte kararlı olduklarını belirtmişlerdir.

İşçiler ve emekçi halkımız, DİSK revizyonistlerinin çevirdiği dolapları her geçen gün biraz daha fazla izlemektedir. Oğullarımız kızlarımız işkenceye götürüldüğünde, canice öldürüldüğünde onlar, bu revizyonist kliğin kollarını bile kıpırdatmadığını bilmektedirler. Onlar, bu sendika ağalarının grev kırıcılığı yapmak için hangi güçlerle işbirliği içersinde olduklarını çok iyi bilmektedirler.

İşçi kardeşlerimize ve emekçi halkımıza düşen görev, DİSK'in revizyonist yöneticilerine karşı devrimci muhalefetlerini şiddetlendirmek ve işçi sınıfının davasına ihanet eden bu revizyonist kliği teşhir etmek olmalıdır.

ATATÜRK KÜLTÜR SARAYI ONARIM İŞÇİLERİ DİRENİŞLERİNİ BAŞARIYLA SÜRDÜRÜYORLAR

İleri-Yapı-İş Sendikasına üye Atatürk Kültür Sarayı onarım inşaatında çalışan 20 işçi, 13 Ocak 1976 tarihinde başlattıkları direnişi başarıyla sürdürmektedirler.

İşçilerin saat ücretine 7,5 TL zam, beş maaş iş bitirme primi ve çeşitli sosyal haklarının verilmesini istemektedirler. Fakat işveren, diğer iş yerlerinde daha düşük bir ücretle toplu sözleşme imzaladığından ücretlerin genel olarak artacağından korkarak işçilerin tekliflerini kabul etmemektedir.

Atatürk Kültür Sarayı onarım inşaatının müteahhiti olan Alman şirketi Mayıs ayının sonuna kadar inşaatı bitirmekle yükümlüdür. Bu durumda işverenin kaybı vereceği ücret zammından iki misli daha fazladır. Fakat işçilerin haklarını vermemekte direnmektedir.

İşveren, dışardan işçi getirerek grev kırıcılığı yapmakta, direnen işçileri mahkemeye vermekle tehdit etmektedir. «Sendikalar Masası»ndan çağırdığı görevlilerle işçilere baskı yapmağa çalışmaktadır. Sendikalar Masasının, uzlaşmazlık ve ihtilâflarda müdahale hakkı kanun dışıdır. Fakat polis, işverenle birlikte işçilere gözdağı vermekten çekinmemektedir.

İleri-Yapı-İş Sendikasının üyesi olan Atatürk Kültür Sarayı onarım inşaatı işçileri, «direnişlerini faşist ve revizyonist engellemelere rağmen zafere kadar» sürdüreceklerdir. «Hiç bir baskıya boyun eğmeyeceklerini» mücadeleleriyle göstereceklerdir.

İleri-Yapı-İş Sendikası işçileri, ekonomik mücadeleyle politik mücadelenin birleştirilmesinin bilincine varmışlardır. Onlar, binlerce yapı işçisinin devrimci bir çatı altında örgütlenerek ancak haklarına kavuşabileceklerini bilmektedirler. Ancak bu şekilde emperyalizme, faşizme ve revizyonizme karşı güçlü bir mücadele verilebileceği düşüncesindedirler.

OPTİLON FERMUAR İŞÇİLERİ BİR BİLDİRİ YAYINLAYARAK REVİZYONİST TEKSTİL YÖNETİCİLERİNİN GERÇEK YÜZÜNÜ TEŞHİR ETTİLER

Ayazağa'da Optilon fermuar fabrikasında «sendikalaşmak» isteyen işçilere gözdağı vermek amacıyla 20 işçi işinden atılmıştır. Patron, sömürüsünü en kanlı ve en şiddetli biçimde sürdürmektedir. Soğukta on saat işçileri çalıştırmakta, mecburi ücretsiz mesai yaptırmaktadır.

Onaltı yaşından küçük işçilerin çalıştığı bu fabrikada sendikalaşmak isteyen işçilere bir takım karanlık planlar uygulanmaktadır. Sendikalaşmak isteyen kız arkadaşlarımıza hakaret edilmiş, bir kız arkadaşımız patronun uşağı tarafından ezilmek istenmiştir.

İşçiler artan bu faşist baskılar karşısında Tekstil Sendikasına üye olmak için müracaat etmişlerdir. Fakat sendika ağaları patronun yanında yer alarak, işçilerin üye fişlerini kabul etmemişlerdir.

Optilon fermuar fabrikası işçileri bu olayların sonucunda aşağıdaki bildirileriyle, sarı sendika yöneticilerinin uzlaşmacı yanlarını, çevirdiği dolapları teşhir etmekte, revizyonist Tekstil yöneticilerini uyarmaktadırlar.

ARKADAŞLAR!...

Biz Optilon Fermuar Fabrikası işçileri patrona karşı yasal haklarımızı savunmaya karar vererek Sendikalaşmaya giriştik. Durumu öğrenen patron, önce iki sonra 18 arkadaşımızı geçersiz gerekçelerle ve jandarma desteğiyle işyerinden attırdı. Bu durum iş müfettişlerinin raporuyla da sendikal çıkartma olarak saptandı. Atılan arkadaşlar yeni üye yazmaya devam ettikleri gibi kapı önünde de 10 gün süren bir direniş sürdürdüler.

Bu arada örgütlenmeye çalıştığımız ve bize daha önce üye fişleri veren Tekstil Sendikası bize sahip çıkmadı. Örgütlenmemizin tam başarıya ulaşabilmesi için bize hiç bir yardımda bulunmadı. Kurduğumuz ilişkilerde küfür ve hakaretlerle karşılaştık. Üye kayıt fişlerini doldurmuş olmamıza rağmen, üyeleri olmadığımızı, kendi başımızın çaresine bakmamız gerektiğini, 10 günde nasıl olup da bu kadar bilinçlendiğimizi, bu durumda artık içerde kalanların yarısını da üye yazsak bizi kabul etme-

yocoklorini söyleyerek başlarından savdılar. Kar, yagmur yağdığı, jandarmanın çadırımızı söküp arkadaşlarımızı dövdüğü direnişimiz süresince bizi destekleyen çevre işçilerinin de tanık olduğu gibi Tekstil Sendikası bütün bunlardan haberdar olup söz verdiği halde ısrarla bizimle ilgilenmedi. 10 günlük direnişimiz boyunca davamızın ortaklığının bilincindeki Ayazağa bölgesi işçileri bize maddi ve manevi destek oldular. İşçi sınıfı dayanışması olarak güzel bir örnek verdiler.

Biz Optilon işçileri devrimci bir Sendikada örgütlenip, patronla mücadele edecektik. Oysa mücadelemiz, yıllardır kendini işçi sınıfına devrimci Sendika diye yutturmaya çalışan Tekstil Sendikasına ve merkezden daha devrimci olduğunu öne süren Beyoğlu Şubesine karşı oldu.

KARDEŞLER,

İşçilerin bilinçlenmesinden korkan, bilinçlenmekte olan işçi sınıfının karşısına devrimci maskesiyle çıkıp onu engellemeye çalışan bu tavır açıkça karşı devrimci olan sendika ağalığı tavrıdır.

KARDEŞLER!

Ortak davamız olan bu gerici tavrı tanıyalım ve tanıtalım. Patronlara karşı mücadelemizde sendika ağalarının ve sarı sendikacıların çirkin yüzünü teşhir edelim.

SENDİKA AĞALIĞINA SON!
İŞÇİLER SENDİKA YÖNETİMİNE!
SENDİKALARIMIZDAKİ SARI YÖNETİCİLERİ DEVİRELİM!
YAŞASIN İŞÇİ SINIFI DAYANIŞMASI!...

OPTİLON İŞÇİLERİ

UYGUN PLÂSTİK İŞÇİLERİ DİRENİŞLERİNİN 41.İNCİ GÜNÜNÜ TAMAMLADI

Bizler 41 günden beri direnen 26 plastik işçisi olarak neden direndiğimizi, neden kara kış ortasında sefaletin pençesine itildiğimizi bir kez daha kamuoyuna kısaca açıklıyoruz.

Uzun süredir bütün işyerlerinde olduğu gibi, bizim çalıştığımız fabrikada da işveren tarafından insanlık dışı davranışlarla, karşılaştık. Çalıştığımız fabrikada halen sendika yok, işgüvenliği yok. İşçiler üzerinde özellikle kadın arkadaşlar üzerinde her türlü baskı çok. Bizler örgütlenme özgürlüğümüze dayanarak sendikalaşmak istedik. DİSK'e bağlı olan Lastik-İş Sendikası'na üye olduk. Bunun üzerine işveren bize madem sendikalaşmak istiyorsunuz TÜRK-İŞ'e bağlı Kauçuk-İş'e üye olun dedi. Bizler örgütlenme özgürlüğümüzün olduğunu, kendi sendikamızı kendimizin seçebileceğimizi, bildirdiğimizde işverenin cevabı şu oldu. Ben bütün servetimi heba ederim, sizleri istediğiniz sendikaya üye olmanızı kabul edemem. Evet işveren cevabını vermişti ve bu doğrultuda hareket etti. İlk önce dördü kadın olmak üzere dokuz arkadaşımızı işten attı. Arkadan sıra hepimize geliyordu. Bizler ise her şeye rağmen DİSK'e bağlı, Lastik-İş Sendikası'na üye olduk. Ve sendikamız bizim adımıza toplu sözleşme yapma yetkisini aldı. Ama bizlerde soluğu fabrikanın kapısının önünde aldık. İşe geldiğimizde, içeri alınmadık. Bunun üzerine direnişe geçtik. 41. günden beride direniyoruz. Direniş esnasında işveren adamlarını saldırttı üzerimize. Yılmadık, birliğimiz bozulmadı. Direnişimizin 10. günü (10 ocak 1976) polisler geldi. Dört arkadaşımızı götürdüler. Karakolda işvereni tehdit etti gerekçesiyle bizden davacı olduğunu bildirdi. Bizler hep beraber karakola gittik. İki gün sonra savcılığa ifade vermeye çağrıldık. İşveren şimdilik son oyununu oynuyor. Yıllardır bizler kendisi tarafından tehdit ediliyoruz. Polisin hiç işvereni çağırdığını görmedik. Bizlerse işvereni tehdit etmememize rağmen yalancı şahitlerle tehditle suçlanıyoruz. Bütün bu uygulamalar bizleri yıldırmayacaktır. Tersine bizleri uyandırıyor, güçlendiriyor, aydınlatıyor. Gelecek mutlaka, ama mutlaka uyanan, güçlenen, aydınlanan emekçilerin olacaktır.

DOĞAN LÂSTİK İŞÇİLERİ : HALKIMIZIN DESTEĞİ İLE DİRENİŞİMİZ MUTLAKA ZAFERE ULAŞACAKTIR

Doğan Lastik Fabrikasındaki direniş 47 günden beri devam etmektedir. Lastik-İş'e bağlı «Doğan Lâstik Fabrikası»nda çalışan işçilere, 1.7.1974 tarihinde yapılan toplu sözleşmeye göre 31 Aralık 1975'de verilmesi gereken ikramiye, elbise ve ayakkabı parasıyla Aralık ayının maaşları da verilmemiştir. Patrona bu durum 10 gün önce iletildiği halde işverenden hiç bir cevap gelmemesi sonucu işçiler direnişe geçmişlerdir .

Lâstik-İş sendikasının, işçileri desteklememesi üzerine patron direnişe geçen işçileri işinden atmıştır. İşveren Yavuz Doğan, «işten çıkarılma nedenini kanunsuz grev» olarak göstermiştir. Halbuki grevin kanunsuz olup olmadığı kararını, 1427 sayılı İş kanunun 274-275. inci maddesine göre ancak hakim karar verebilir.

Lâstik-İş Sendikası, «36 gün boyunca soğukta, yağmurda birbiriyle kenetlenip işçi sınıfına ya-

raşır bir biçimde yiğitçe mücadele veren» işçilerle ilgilenmemiş, onlardan bir çadırı bile esirgemiştir. Fakat işçilerin sendikaya yaptıkları baskı sonucu grev çadırını vermek zorunda kalmıştır.

Direnişlerini çadırda devam ettiren işçiler bu kez de jandarmanın baskısı ile karşı karşıya kalmışlar, çadırları sökülmüş, bazı arkadaşlar da karakola götürülmüştür. Fakat işçiler, kararlılıkla direnmişler, çadırlarını tekrar kurmuşlardır. İşçilere çadırların sökülmesi emrini veren bir görevli, «işverenin talebi var. Biz giren çıkan işçilerin hayatını korumak amacıyla, tatsız bir olay çıkmaması için çadırın sökülmesini istedik» demiştir. Direnişteki işçiler ise görevlinin, işverenin baskısı ile çadırı sökmek istediğini söylemektedirler.

Bu arada Lâstik-İş Sendikası ile işverenin sözleri birbirini tutmamaktadır. Direniş süresince işçilere maddi ve manevî yardım yapmayan sendika yöneticileri, işvereni görüşmeye çağırdıklarını, bir çözüm yolu araştırdıklarını, fakat işverenin tekliflerini önemsemeyip konuşmaya gelmediğini söylemektedirler.

Sendika ağalarının bu davranışlarını suçlayan işçiler, patronun direnişlerini kırmak için türlü oyunlar tezgahladıklarını anlatmaktadırlar. Direnişteki bir işçi arkadaş, «patron eski ve yeni işçileri bölmek için elinden gelen gayreti gösteriyor. Bakın bu gün fabrikasının kapısına bir ilân astı. Güya haklarımızı bonoyla ödeyip, bir ayakkabı verecekmiş. İtaat eden 12 işçiyi lütfen işe alacakmış. Bizim ianeye ihtiyacımız yok. Birliğimizi asla bozmayız» demektedir.

İşveren ise «benim fabrikamda grev ve lokavt yoktur. Fabrikada 46 eski işçi ile işe yeni alınan 6 işçi çalışmaya devam etmektedir. Şüphesiz üretim biraz aksamıştır. Fakat yeni işçi almakta devam edeceğiz. Ben onlara haklarını verdim, yalan söylüyorlar. Yoksa içerde çalışan 52 işçi enayi mi?» demektedir.

Kendisine yöneltilen bir soruya karşılık olarak Yavuz Doğan, «işçilere noter kanalıyla işten çıkarıldıklarını bildirdik. Ben burada oldukça bir daha işbaşı yapmaları mümkün değil. Ancak bazılarını alabilirim. Bu ayrımı ben kendim takdir edeceğim» demiştir.

İşçilerin tümünün işe alınmasını, can güvenliğinin sağlanmasını ,sosyal haklarının verilmesini isteyen işçiler, boya ve lâstik kokuları arasında çalışmaktan hasta olduk. Her an ölümle burun buruna yız» diyerek işyerinin sağlıksızlığını anlatmışlardır. İşverene ilettiğimiz bu mesele üzerine o, «Bu bünye meselesidir. Benim başıma şimdiye kadar hastalık gelmedi. Yalnız tekniker arkadaşın ellerinde hastalık var. Dediğim gibi bünye meselesi. Eğer bir çare biliniyorsa biz onu da uygulanmaktan kaçınmayız» karşılığını vermiştir. Ama işçilerin belirttiğine göre işveren, imalathane kısmında yarım saat kalmaktadır.

İşçilerin haklarını almak için kararlılıkla direneceklerini anlattığımızda işveren, «hak ve hukuk aynı şeyler değildir. Ben mahkemeye gitmelerini önermiyorum. Çünkü bu çıkarıma aykırıdır. Ama buyursunlar, mahkemeye gitsinler» cevabını vermektedir.

Doğan Lâstik işçileri yaptıkları son toplantıda direnişe devam kararı almışlar. Tüm işçi sınıfının ve yurtsever halkın kendilerini desteklemeleri gerektiğini söylemişlerdir. Toplantı sırasında konuşan bir işçi arkadaşımız, «eğer işçiler kendi davalarına örgütlü bir şekilde sahip çıkarlarsa alamayacakları hak yoktur. Direnişimiz bize sendika yöneticilerinin gerçek yüzlerini gösterdi. Sendika ağalarının davamıza ihanetlerini öğretti» demiştir.

Yayınladıkları bildiride:

«Doğan Lâstik'te olduğu gibi yurdumuzun her köşesinde patronlar işçileri açlığa, sefalete terkediyor, işçi haklarını gasbediyor. İşçiler gasbedilen haklarını almak için direniyorlar. Sömürücü egemen çevreler kârlarına kâr katmak için işçileri topluca işten atmakta, işçilerin yükselen mücadelesini durdurmak için yeni yasal sınırlamalar getirmektedir. İşçiler üzerine polis, jandarma ve faşist komando çeteleri gönderiliyor. Köylüler katlediliyor, devrimciler kurşunlanıyor. Bütün bu olanlar, tezgâhlanan oyunlar, işçi sınıfı ve emekçi halkın düşmanı, daha azgın sömürü ve zulüm düzeni faşizmi getirmek için yapılıyor. İşçiler, yurtseverler, tüm emekçi halkımız faşist baskılara her yerde kınamalı, faşistlere karşı somut olarak mücadele vermelidir» demektedirler .

DİRENİŞTEKİ İŞÇİLER BİR BASIN TOPLANTISI DÜZENLEDİ

21 Şubat 1976 günü Doğan Lâstik direniş çadırında direnişte olan Devrimci Sağlık İş'e bağlı «Vatan Hastahanesi» işçileri, Ekmek-İş'e bağlı «Erman işçileri», Maden-İş'e bağlı «Şahsuvar» işçileriyle, Lâstik-İş'e bağlı «Uygun Plâstik» ve «Doğan Lâstik» işçileri ortak bir basın toplantısı düzenlediler.

Sendika seçme özgürlüğünün kısıtlanmasına, işverenin toplu işten atmalarına karşı kararlılıkla mücadele edeceklerini belirten işçiler, DİSK yöneticilerinin uzlaşmacı tavırlarını protesto ettiler. «Uygun Plâstik,» «Doğan Lâstik», «Elka» gibi daha bir çok fabrikalarda işçileri desteklemeyen DİSK'in sendika ağalarına, karşı, tüm işçilerin haklarını almak için yılmadan mücadele edeceklerini söylediler.

Direnişteki bir işçi arkadaş, **«İş yerlerimizde can güvenliği yoktur. İş kazaları sık sık görülmektedir. Burjuvazi en kanlı cinayetlerini işçi sınıfı üzerinde gerçekleştirmektedir»** demiştir.

MC iktidarının faşist uygulamalarını protesto eden işçiler, yurtsever halkımızı faşist baskılarla mücadele etmeye çağırmışlardır. **«Yurtsever gençlerimizin işkenceye götürülüp öldürüldüğü, patronların çekinmeden kanlı sömürülerini gerçekleştirmek için bir takım karanlık güçlerle birlik olduğu bir ortamda yurtsever halkımız anti-faşist mücadelemizi destekleyecektir.»** diyen bir işçi arkadaş, ancak bu şekilde faşizme karşı başarılı bir mücadele verilebileceğini belirtmiştir.

ŞAHSUVAR İŞÇİLERİ DİRENİŞLERİNİN 100. GÜNÜNÜ DOLDURDU

Biz, Şahsuvar Madeni Eşya Fabrikası işçileriyiz. Sendika seçme özgürlüğü tanımayan Şahsuvar işvereninin kanunsuz lokavtına karşı 100 gündür direniyoruz.

Önce sarı ve patron ortağı Metal-İş Sendikasından ayrıldığımızı patron öğrenmiş ve biz 43 işçiyi ihbarsız tazminatsız işten attığını söylemişti. Direnişimizin 100. gündeyse işveren bu kanunsuzluklarına yenilerini ekledi. Asılsız ihbarlarla bütün arkadaşlarımızı karakollara gönderdi. Sendika yöneticisi bir arkadaş ve iki arkadaş, Topkapı Merkezefendi karakolunda falakaya yatırıldı. Fabrika yanındaki arsada kurduğumuz çadırı yıktırmak için işveren tertiplere girişti. Fabrika müdürü İsa Çetin ve ustabaşıları, bize ve kadın arkadaşlara küfür ve hakaret ettiler. Olay çıkardılar. Kanunsuz grev yaptığımız iddiasıyla mahkemeye başvurdular. İşveren Hurşit Şahsuvar ifadesinde şunları söyledi. «İşçiler sendika temsilcisini değiştirmek istediler. Ancak ben bunu kabul etmedim. İşçiler çalışmak istediklerini söylediler, ben çalıştırmadım... İş akidlerini feshetmiştim.»

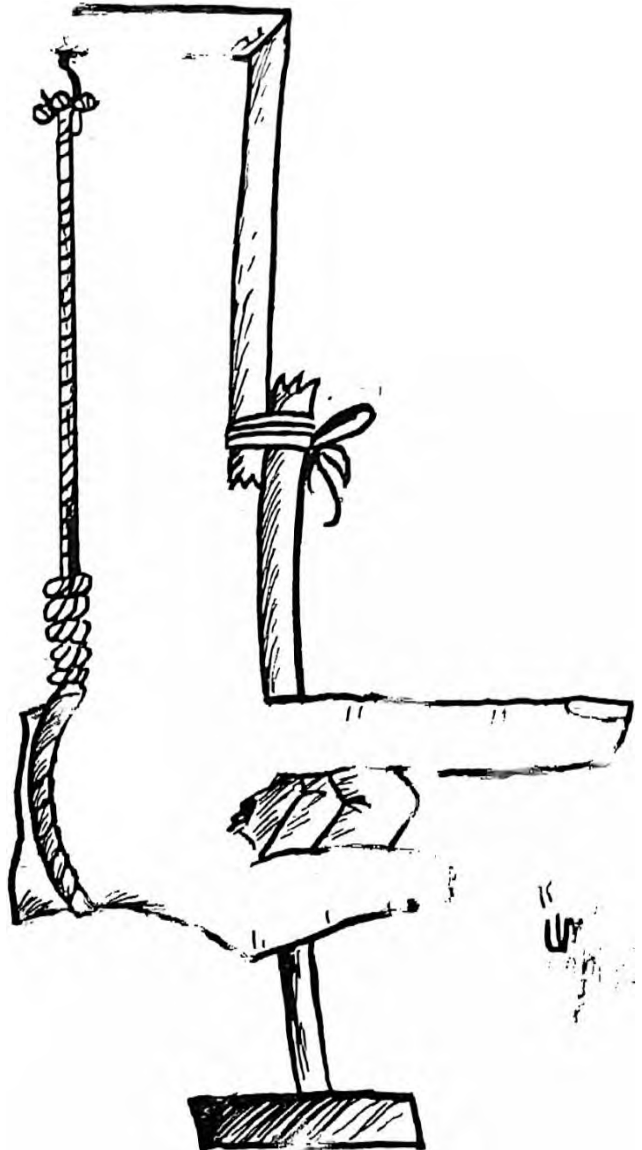
Zeytinburnu ceza hakimliğinin duruşma zabıtlarına geçen bu sözler, işverenin nasıl keyfi ve kanunsuz bir tutum içinde olduğunun itirafıdır. Pervasızca açıklamasıdır.

İşveren açtığı davalar için şunları söylüyor. «Nasıl olsa birinden birini tuttururum.»

Bu işverenin, bize düşman olan yüzünü açığa çıkarıyor. Aynı zamanda aczini de gösteriyor. Şimdi de işveren, kanunsuz olarak işyerine yeni işçi alıyor. Bizi olay çıkarmağa tahrik ediyor. Birliğimize böylece saldırmak istiyor. Ama birliğimiz güçlüdür. Çünkü 100 gündür işverenin ve onların yaslandıkları MC iktidarının halk düşmanı yüzünü bizzat gördük ve öğrendik. 100 gündür açlık, soğuk, fırtına demeden en tabiî haklarımız için, sendika hürriyeti ve iş güvenliği için mücadele ettik. 100 gündür, işçi sınıfının ve halkın devrimci dayanışmasının yenilmez gücünü gördük. 100 gündür, ülkemizin bağımsızlığına kimlerin düşman olduğunu ve Şahsuvarların sırtını dayadığı güçlerin bir avuç işbirlikçi olduğunu öğrendik. Bütün ülkede işçilerin köylülerin ve tüm halkın bağımsızlık ve demokrasi için mücadele ettiğini kavradık. Birliğimiz pekişti ve güçlendi.

Şimdi işveren sendikamız Maden-İş'i mutlaka tanıyacak ve Şahsuvar mücadelesi, mutlaka işçi sınıfının zaferiyle bitecektir. Bunun için gerekirse 100 gün değil 100 ay direneceğiz.

Şahsuvar Madeni Eşya Fabrikası
Adına
DELİHAN MANAP

Çağı ve Sanatçı (2)

HAŞMET ZEYBEK

(Geçen sayıdan devam)

İşte bu insanlar dünyaya geldiği zaman bugün onların nasıl davranmaları gerektiği düşünülen şeylere hiç kulak asmayacaklar, kendi yaşamlarını kendileri kuracak ve herkesin davranışını, bu yaşayışa uygun olarak yaratacakları kamuoyuna göre değerlendireceklerdir.» (Engels)

Sömürü ve sosyal eşitsizliği kaldıran **proleter devrimi**, seksler uyuşmazlığını ve kadının uyrukluğunu da ortadan kaldırıyor. Bin yıllık zincir kırılıyor; kırılırken insan cinsinin yarısına insanlık payesini geri veriyor. Ve onu özgürleştiriyor. (Üretimi ve yönetimi ile kadın) korunan, saygı gören, anneliği ile geleceği teminat altına alınmış; bundan böyle erkekle kesin olarak eşit haklara sahip olacağı için bağımsızlığı kesinleşecek, kişiliği gelişecektir Herkes gerçek hislerini açığa vurabildiği zaman cinsel aşk hayvanlıktan kurtulacaktır, eşler uzlaşacaktır, ve karşılıklı anlayış ile, aşkla dolu olarak uyuşacaktır.

Proleter evliliği karşılıklı aşka dayanır, erkekle kadın birbirlerini sevdikleri için evlenirler. Alım-satım sözkonusu değildir, çünkü işçinin mülkiyeti, satın alma gücü yoktur.

«Ekonomik nedenlerden doğmuş olan monogami (tek eşlilik) bu nedenler ortadan kalkınca yok olacak mı?»

Kaybolması bir yana, monogamik aile asıl bundan sonra tam anlamıyla gerçekleşecektir. Yalan ve ikiyüzlülükten arınmış kadın-erkek ilişkilerinde tek eşliliğin üstün ve gerçek biçimi (kadın ve hatta erkek için gerçek tek eşlilik) yerleşecektir. Toplumda artık gerçek evliliğin ölçütleri: karşılıklı sevgi, sağlıklı olma, aşk, düşünce-dünya görüşü birliği, kişilik uyumu, saygı, sorumluluk, karşılıklı üretim vb. özellikler aranacaktır.

İNSAN—TEKNOLOJİ İLİŞKİSİ :

Egemen sınıflar insan yaratıcılığının bulgularını, bilgilerini, ürünlerini emekçi kitlelere karşı nasıl bir baskı aracı, şaşırtıcı, ürkütücü, korkutucu güçler olarak sunmakta... İnsan beyninin ürünleri ne hale gelmekte... Motoru da bulan insan emeği, panzeri de yapan insan emeği. Egemenlerin elinde çoban değneği; düşünülmelidir neyin gereği.

Değişen dünya ile birlikte kafasının içi de hızlı bir değişim içinde olan insan artık bu noktadan öte kendisini kadere kısmete, şansa bırakamaz. Kendisine sunulan teknik gelişim, modernlik, kolaylık adına yutturulan ince sömürü karşısına en kaba, en vahşi, en öldürücü silahları çıkarıverir. Bir yanında rahat yaşama imkanları birikirken ve onlara el uzatamazken, öte yanda öldürücü silahlarla tehdit edilerek ve korkutularak rahatı kaçırılır. Bununla teknolojiye tapma yaratılır, ya da düşmanlık doğurur. Birincide, insanın yenemiyeceği makinalar, aletler, teller, kablolarla ağ gibi örülmüş bir dünya sergilenir. Kendisinin de bu makinaların bir parçası olduğu empoze edilir. Bu ağa takılı kalan insan nasıl mücadele edeceğini bilemez. İkincisi, bütün bu olgulara sırt çevirir, görmemezlikten, bilmemezlikten gelir. Tabiata, ilkelliğe sığınırsa kurtulacağını düşünür.

Ancak doğrusu şudur ki...

Kaçmakla kurtuluş olamaz!

Halkların, ulusların ezilmekten, sömürülmekten, sömürgecilikten, silahlı saldırılardan, haksız savaşlardan kurtulmalarının tek yolu, emperyalizme karşı savaş açmakla, nükleer silahlardan korkmamakla olacaktır. Onlar paylaşım savaşlarını dünya halklarına depremmiş gibi, doğal bir şeymiş gibi kabul ettirmeye çabalarlar. Yanıbaşlarına onbinlerce tonluk silahları yığarlar. Barış hayalleriyle avunmak emperyalizm çağında rüya görmektir. Emperyalizm, varolduğu sürece saldıracak, yeni yeni savaşlar açacaktır. En ölümcül silahları bulmak için tekniği-bilimi seferber edecek, kendi sonunu kendi eliyle getirecektir.

«Tarih ispat etmiştir ki, emperyalizm nükleer silahlarla da donanmış olsa, savaşmakta kararlı bir devrimci halka boyun eğdiremez. Çin devriminin zaferi, Kore, Vietnam, Küba, Cezayir ve öteki ülkeler halklarının devrimci mücadelelerindeki büyük zaferleri, Amerikan emperyalizminin nükleer silahlara sahip olduğu bir zamanda kazanılmıştır. Emperyalizm, daima, tepeden tırnağa silahlı ve halkın kanına susamış durumdadır. Ne türlü dişlere sahip olursa olsun, ister tüfeklere, tanklara, ister roket-dişlere, nükleer dişlere yada modern bilim ve teknolojinin getirdiği başka türlü dişlere sahip olsun, emperyalizmin çürümüş, kokuşmuş niteliği, kağıttan-kaplan niteliği değişemez. Son tahlilde, ne nükler dişler, ne de başka türlü dişler, emperyalizmi kaçınılmaz olarak yokolmaktan kurtaramaz.»

İNSAN—KURUM İLİŞKİSİ : Baştan beri yozlaşan ve yabancılaşan ilişkilerin nasıl gizlendiğini, çürümüş kurumların nasıl ayakta durduğunu veya durdurulduğunu görebilmek için düzenin ayakları olan kurumları iyi kavramalıyız. Bir ton pislik nasıl gizleniyor, nasıl? Baskı, zulüm, demagoji, yalan nereden kaynaklanıyor? Kurumların en büyük dü-

ğümü olan devlet nedir? Kimin adınadır? Kimin, kime karşı baskı aracıdır?

Bunu konumuz dışı bırakarak, bu durumların ve kurumların nasıl gizlendiğine bakalım. Devlet sanat ilişkilerini görelim. Ve bu suyun akışı önüne konan saptırıcı kapaklara, bentlere bir göz gezdirelim.

EĞİTİM : Okullarda okutulan resmî ideoloji, üretimden kopuk kapıkulları yetiştirmek üzeredir. Okuyabilenler devlet hizmetinde, okuyamayanlar ise ucuz, niteliksiz işgücüdür. Egemen bireycikler kendilerine huzur-güven isterken binlerce insanın huzursuzluğuna, okuma susuzluğuna sırt çevirirler. Her yıl artan sayıda onbinlerce insanın bilgilenme isteğini bertaraf etmek üzere, «mektupla öğretim», «yaygın eğitim», «meslek kursları», «eğitim kursları» gibi aldatmaca çareler, eğitim reçeteleri hazırlarlar. Eğitim kurumlarına girmiş olanlar korkutulur, sindirilir; amaç diploma almaya, etiket sahibi olmaya indirilir. Düzeni savunmaya hazır hizmetli ordusu yetiştirilir.

Bu kurumların köşe başlarını insan hakları ve özgürlüklerini lüks sayan, rafa kaldırıp koyan bol etiketli öğretim üyeleri, bilim(!) adamları tutar. Bunlar çoğunlukla büyük şirketlerin sağ kolu, baş danışmanıdırlar. Ya da parlamentoda yasaların savunucusudurlar. Okul kürsülerinde de düzeni savunmaya devam ederler.

Tüm eğitim kurumları resmi yada gayrı-resmî, düzenin propagandasını yapmak üzere geliştirilir. Okula gitmekten yoksun kalanlardaki eğitim - bilgi boşluğunu duyguları istismar ederek, bireysel konulara eğilerek gidermeye çalışır. Kişiyi, kendini suçlatarak ezer. Kader kısmet haline getirir. Bilgisiz, cahil çoğunluğu herşeyi bilir büyüklerin yönetmesi gerektiği öğütler: «bir sürüye bir çoban gerek.» demagojisini yayarak halka psikolojik baskı uygular. Ve inandırmaya çalışır ki; «herkes okuyacak olursa ayak işlerini kim yapar? Bu toplumsal bir işbölümüdür». «Cahil köylü mü bilecek ülke yönetmesini, fabrikadaki işçi mi?». Ve birkaç diplomalı, yüksek okul mezunu kolej mezunları devlet büyükleri üretim anarşisine, diplomalı işsizliğe, gizli işsizliğe, pahalılığa, fiyat artışlarına, yokluğa.. engel olamayıp dikkati başka yere çekmeye çalışırlar. Bu somut gerçekler karşısında sahte peygamberler ilan ederler. «Beynelmilel mihraklar», «kökü dışarda yıkıcı faaliyetler», «huzur bozucu gelişmeler».. Bu yaygaraları kendi çıkarları için değil de bütün ulusun çıkarları adına yapıyormuş gibi bir havayla koparırlar. Oysa ulus, içinde iki sınıfı barındırmaktadır, çıkarları akla kara gibi çelişmektedir.

Hangisi adınadır eğitim?..

Feryatları keşmekeşin sürmesi adınadır. Kendi siyasal eğilimlerine göre hazırladıkları ajanlarını öğrenci gençliğe saldırtır. Emekçilerin haklarını aramalarını, örgütlenip güçlenmelerini, bilgilenip öğrenmelerini yasaklar. Aydınlananlarla bilgilenemeyenlerin, öğrencilerle emekçilerin arası dikenli telle çevrilsin, birleşip kenetlenmesin ister. Onların ihtiyacı olduğu bilgileri götürmelerini önler. Onlara sınıfının bilgilerini öğrenmeyi yasak eder.

Oysa eğitimin amacı üretici, yaratıcı insan yetiştirmektir. Öğretim bilgisi ve becerisini üreticiye aktarmak, dünyayı değiştirme metodunu ona kazandırmaktır. Öğretim kurumlarına onbinlerce genç emek istif edilir. Yıllarca hayata ait olmayan bilgilerle sersemletilir, çarçur edilir. Eğitim ve bilgi, temelinde üretim bilgisi, bütün toplumun, bütün çalışanların ihtiyacıdır. Bu ihtiyacın en kısa yolla, üretimden koparılmadan, üretkenliği köreltmeden giderilmesi, üreticiye teknik ve meslekî bilgilerin verilmesi zorunludur. Öğretimle üretim iç içe olur.

HUKUK : Burjuvazinin düzenlediği hukuk kendi adınadır. «Kişiler hukukun, yasaların teminatı altındadır» derken diğer bütün sınıfı baskı altında tutar. Yazılı olsun, yazısız geçerli olan olsun bütün hukuk, egemen sınıflar adına adalet dağıtır. Ana nedenlerle, temeldeki meselelerle değil, onun doğurduğu sonuçlarla ilgilenir. Özel mülkiyetin korunması, yasal olarak savunulması için formülleştirilmiştir. Teminat altına alınan çıkarlar «temel haklar» sayılmıştır. İş hukuku, ticaret hukuku vs. ile. Kamu davasında otuzyedi milyon emekçi-işçi-köylü-memur kamu değil, üç milyon yardakçı kamudur; mahkemeler onların adına karar verir. Bir yandan da işçilerin, köylülerin, memurların örgütlenme özgürlüğünü kaldırır. İşveren adına işçiyi işsiz bırakmakla tehdit ve tedirgin eder: «aman mahkeme kapılarına düşmeyelim.» Emekçi kitlelerde ve ara tabakalarda kalmayan huzur baskıyla sağlanmaya çalışılır. Bu huzursuzluklar yeni toplumun sancılarıdır. Ancak köklü bir dönüşüm toplumu bu sancılardan kurtarabilir. İşsizlere iş, cahillere bilgi yeni topluma güven getirebilir.

Aile Hukuku - «Kadın erkek yasalar karşısında eşittir.» Bu eşitlik eğitimde görüldüğü gibi üretimde de görülebilir. Kadın daima düşük ücretle ve daha fazla çalıştırılır. Sosyal haklardan yararlanmasınlar diye patronlar genç işgücü ararlar; genç kızları çalıştırırlar. Kadın işinde daha itaatli, daha uysal ve dikkatlidir. Haksızlık karşısında kolay kolay baş kaldırmaz, çıkarını aramaya kalkmaz. Geçim zorlukları yüzünden işini kaybetmek istemez. Bu yüzden işveren işçileri de tercih eder. Kadının toplumsal bakımdan geriliğini kullanır. Grevleri, direnişleri kırmada bütün bunlardan yararlanır.

Aile için de kadın-erkek eşitsizliği sözkonusu-

dur. Eşitsizlik, dengesizlik, geçimsizlik aileye de yansır, eşleri birbirine düşürür. Erkek erkek olma ayrıcalığından yararlanarak kendi ezilmişliğini eşinin üstünde sürdürmeye çalışır. Bu yüzden gerginlik çoğalır, yaşam çekilmez olur. En küçük birimlerde bireyleri birbirine düşürmek kurulu düzenin istediği şeydir .

Erkek egemendir, kadın ikinci derecedir.

O eksik etektir
O kan ayaklıdır
O kaşık düşmanıdır
O küldökendir
O saçı uzun aklı kısadır.

Köyde kadınlar gün ışımadan kalkar, akşamın alaca karanlığına kadar tarlada çalışır. Gece yarılarına kadar ev işi görür. Yazın sıcağı, kışın soğuğu üstünden geçer. Elleri nasırdan tahtaya döner. Sırtında odun taşır, tohum saçar, çift sürer, çapa vurur, ekin biçer, harman savurur; tütün, pamuk, ekin tarlasında oluk oluk ter akıtır.

Evde ekmek pişirir, yemek yapar, tezek karar, çamaşır yıkar, çocuk bakar. Gece en geç yatar en erken kalkar. Ne gebelik izni vardır ne doğum. Ne sendikası ne sigortası. İş gücü, çalışma saatleri hiçbir kanunun teminatı altında değildir. Hiçbir sosyal güvenliği yoktur. Ölümcül hasta olmadıkça doktor yüzü görmez. Hayatın bir parçası olan gebelik ve doğum zor ve ilkel şartlar altında yapılır. İşçi kadın için de durum aynıdır. Yasalara konmuş olan doğum izinleri bile yüzsüzce gaspedilir. İşçiler işten atılırım korkusu ile doğum öncesi ve sonrası da çalışır. Bu da, kendi sağlığından öte çocuğun sağlığını da bozar. İşçi kadını canından, yaşamaktan bezdirir. Tedirgin ve sinirli eder. İşyerlerinde kreş, emzirme odaları yoktur. Varsa bile vergiden düşme yararları bakımından işveren tarafından kurulmuştur. İş kazaları sırasında bile doktor bulundurulmayan işyerlerinde bu tür sağlık hizmetleri ne arar?

Mülkiyet Hukuku : Mülkiyete dokunan olaylarla, mülkiyet paylaşımları ile uğraşır. Oysa büyük çoğunluğun barınabilmesi doğallığını yitirmiştir. Tek odada üstüste yatıp kalkmak zorunda kalırlar. Işıktan, ısıdan yoksun hastalıklara terkedilirler. Bu aileleri sinir bozukluğuna, ölüme, yıkıma, bozulmaya, dağılmaya götürür. Toplumun sağır silindirleri, sakatları hastaları, mülksüzleri ezer geçer.

Ana-baba-çocukların aynı odada kalmaları cinsel yönden türlü bunalımlar doğurur (cinsel tatminsizliği egemen sınıflar seks filimleriyle sömürür).

Aydın-öğretmen-memur-sanatçı vs. dar gelirlilerin barınak sorunu daha da zorludur. İşveren devlet karşısında sosyal hakları, sendikaları yoktur. Aylık gelirlerinin üçte biri vergide kesilir; geri kalan yarısını yada tamamını ev kirası olarak verirler. Ya kendileri bir işte, eşleri başka bir işte yada iki ayrı işte günde 16 saat çalışırlar. Ek mesayi yaparlar. Bu yorgunluk yıpranma, sinir bozukluğu, bunalımdan başka bir şeye yaramaz.

Bu hukuktan apartman, arsa sahipleri, spekülatörler, müteahitler çok memnundur. İşte kişi burada da bir seçimle karşı karşıyadır. Ya bir avucun mutluluğundan yana atacak her adımını, ya da büyük çoğunluğun.

KİTLE HABERLEŞME ARAÇLARI: Basın düzenin para gözleri, televizyon düzenin borazanı, radyo düzenin çığırtkanı. Hepsinin tek hedefi hayal dünyası sunmak. Hayalden yolunu bulmak. Apaçık hırsızlıkları gözlemek, soygunları örtbaş etmek. Durun diyenleri ayıplamak, solun her çeşidini yasaklamak. Millî çıkarlar adına millî çıkarları kendi çıkarlarıyla özdeşleştirmek. Tarafsız basın, tarafsız yayın olabilir mi? Gazeteler, dergiler yerli-yabancı tekellerin, holdinglerin, hür teşebbüslerin reklamları sayesinde ayakta duran «hür» basını oluştururlar. Direnişleri, grevleri haksız gösterir resmî devlet organları ağzıyla suçlarlar. Saldırıları sağ-sol çatışması diye aktarır, en gerici düşünceleri kendileri bile inanmadıkları halde- yazıp çizerler. Azınlığın yaşantısını çarşaf çarşaf konu eder, çoğunluğun sefaletini bir iki satırla örtbas ederler.

DİN : Yöneticiler boğuldukları suda yılana sarılmadan bile medet umarak, gerici bir işlevi olan, halkı uyutmak için kullanılan din sömürüsünde birbirleri ile yarışıyorlar. Dikkatleri başka yerlere çekmek için camilere dinamit koyup, geleneksel yaygarayı basarlar. Cami yıkmak devrimcilerin işi değildir, çünkü kitlelere bir şey kazandırmaz. Kitleler bu düzmece oyunları yutmuyor artık.

SENDİKA : Sadece ekonomik birer örgütlerdir. İşçileri el altında, denetim altında tutmak üzere, işverenin sözcüleri tarafından kurulup, işverenlerin müsadesi ile çalışırlar. Aynı masada sözleşmeleri birlikte hazırlarlar. İşçiler siyasetle uğraşmaz, sendikaları partiler üstüdür. Siyasetle siyaset adamları uğraşır. Bunlar her iki sınıf adına siyasetlerini sürdürür. Bu, düzen sendikacılığıdır.

SİYASET : Bu sahnede oynayan kuklaların ipleri tekelci burjuvazinin elindedir. Bunlar sadece radyolarda, ekranlarda programa çıkarlar, gazetelere demeçler verirler. Meclislerde, parlamentoda boy gösterirler. Sermaye birimlerine göre ayrı ayrı partiler olarak örgütlenirler. Ağa, patron özlemlerini dile getirirler. Kitleler bu burjuva parlamentolarından bıktı. Seçim oyunlarından yıldı. Varlıklarıyla yoklukları, hükümetleri ile muhalefetleri arasında hiçbir fark görülmedi. Hükümetli hükümetsiz

çok dönemler geldi geçti. Halkın üzerinden sıkıyönetimli 28 yıl geçti cumhuriyet hükümetleri süresince.

KÜLTÜR-SANAT : Egemen çevrelerin kültürü gelişmekte olan halkın kültürüne karşı durmamaktadır. Satılık kalemler okuyucu bulamamaktadır. Aynı şekilde egemen kültürün güdümündeki tiyatrolar seyirci bulamamakta. Çünkü yeni olan gelişecek olan halkın kültürüdür. Ancak kitlelere heyecan vermektedir; yepyeni bir sınıf siyaset sahnesinde yükselmektedir. Diğer sınıf kültür ve sanatı ile canhıraş çığlıklar atarak çökmektedir. Ya ödeneklerle ayakta durabileceğini sanmaktadır, yanılmaktadır. Onun için kitlelerin beğendiği oyunlara, kitaplara, filimlere saldırılmaktadır. Yasaklanmaktadır. Genelgeler yayınlanmaktadır. Sanatçılar tutuklanmaktadır.

Bu da yükselen, bilgiye kitaba sanata susamış sınıfın kinini artırmaktan başka şeye yaramaz.

İşte bunların ve bu kurumların yüzlerindeki örtü kalktıkça, altından korkunç suratları çıkmakta. Bu durum onları buhrandan buhrana sürüklüyor. Krizleri düşürüyor. Onları bu buhranlardan, krizlerden kurtaracak olan biricik sınıf işçi sınıfıdır. Kendisini kurtarmakla kalmayıp, yandaşlarını da kurtaracağı gibi ezenleri de ferahlatacaktır. Çünkü ezilende huzur bırakmadığı için ezen de huzurlu olmaz. Ancak ezilen ve ezen ortadan kalktığı zaman topluma huzur gelir.

Bu açıklamalardan yola çıkarak sonuca varalım:

İşte sanat, buralardan kaynaklanır, insanlar arasındaki bütün ilişkilerin düzeltilmesini, iyileşmesini, özgürleşmesini savunur. Bizim sanatımız yaşamın önünü aydınlatır. Kitlelerin beğenisini eğitir. Doğallığını yitirmiş bütün kurumların -insancıkların- çağın eleştirisini yükümlenir. Çizdiği olumlu-olumsuz kahramanlarla geleceği aydınlatır. Bunu yapabilecek sanatçı, çöken sınıfların her türlü ekonomik-politik-kültürel baskısından bağımsız olmalıdır. Bu da ancak yükselen sınıfın safında işçileşmekle olur. İşçileşmek, günümüz sanatçısının gündemindeki maddedir. Sanatçı ve sanatı yaratıcı özüne kavuşturacağı gibi, sınıfını da dar işçicilikten kurtaracak, aydın-işçi kadrolarını besleyecektir. Tarihsel sürecin akışı içinde, doğayı yararlı biçimde değiştirirken, kendisini ve yeteneklerini de geliştirecektir. Devrimci düşüncenin yayılmasını sağlayacaktır. Çünkü, tarih-kürtür-sanat insan emeğinin ürünüdür. Özü ise doğanın kılgısal eyleminin yalın sonucudur.' Kılgısal eylemi yalnızca bilinç-düşünce yansıtmakla sınırlandırıyoruz. O, bütünü ile bilgi hazinesinde yoğurulup gelişip serpildiği kuramsal ve kılgısal eylemin tamamıdır diyoruz.

VOLKAN OLUR İSYANIMIZ

REYHAN ŞUBEN

Kanıyor yeryüzü
kahpe kurşunlarla,
dağlanmış
bir koç yiğit gibi,
gözü yaşlı
göğün kucağında.

Ne meyvelerimizde tat
ne çocuklarımızda hayat...
Daldırdılar
güneş kızın
altın saçlarını
gölge kuyusuna
Bükülmez kolumuz,
davamızda
kıldan ince boynumuz
biz daha neler neler gördük
yüreğine taş
davamıza baş koyan
Bedreddinler
Pir sultanlar gördük.

Biz biliriz
karşı durulmaz
maddenin akışına
akar gider su
ulaşır
uçsuz bucaksız okyanuslara.
Büyür
zorbalığın yasa olduğu dünyada,
büyür
sıkıştırılan vidada
pişirilen ekmekte,
büyür
bin acıdan gonca bir gül gibi
açan mücadele,
Tomurcuklanır,
delikanlı bir bahar gibi doğar
halkımızın yüreğinden

Volkan olur isyanımız.

ELEŞTİRİ–ÖZELEŞTİRİ

Direniş Dergisi'ne

... Derginizin diğerlerinden ayrı, kendine özgü bir çizgisi; devingen, canlı bir içeriği var. Bu açıdan kutlarım Direniş'i. Ancak benim anlayamadığım bir nokta var, o da şu: Bazı Öztürkçe sözcüklerin yanında gününü doldurmuş, çağdışı sözcüklere de yer veriyorsunuz. Örneğin «Şah Turna İle Bir Sohbet» başlığında geçen «Sohbet» yerine «söyleşi», ya da başka yerlerde geçen «hayat» yerine «yaşam», «mesele» yerine «sorun», «meselâ» yerine «örneğin» dense daha iyi olmaz mı? Bağımsızlık savaşı salt ekonomi ve politika alanında değil, dil alanında da verilmelidir. Konu seçiminde ve incelemelerde gösterdiğiniz titizliği «dil»de de göstermeniz gerekir kanısındayım.

Mehmet ŞAHİN
(Adana)

DİRENİŞ'İN NOTU : **Mehmet Şahin'in dergimize yaptığı eleştiriye açıklık getirir düşüncesiyle, Ali Eralp arkadaşımızın daha önce «Yeni Adımlar» dergisinde çıkan «Devrimcilik ve Dil» başlıklı yazısını yeniden yayınlamayı uygun görüyoruz.**

Devrimcilik ve Dil

Dil bir haberleşme aracı olduğu gibi, söz sanatlarının da önde gelen bir unsurudur. O insanlık tarihi ile beraber ortaya çıkmıştır ve insan toplulukları varolduğu sürece de yaşamasına devam edecektir. Bu nedenle onun, halkların yücelme ve mücadele alanında önemli bir yeri vardır.

Dil, halkların dışında, kendi başına oluşan, bağımsız, çözümlenemeyen bir kurum değildir. Onun da gelişimi, ilerlemesi, çeşitli tabiat ve toplum olaylarında görüldüğü gibi bir takım kanunlara bağlıdır. Bu kanunları daha iyi anlayabilmek için de dili tarih ve toplum içerisinde ele alıp incelemek gerekir.

Biliyoruz ki, bir toplumun manevî hayatı maddî hayatının yansısıdır. Başka bir deyişle, manevî hayatın niteliklerini ve özelliklerini belirleyen maddî hayattır, yani ekonomik alt yapıdır. Manevî hayatın ise çok çeşitli alanları vardır. Edebiyat, sanat, kültür, hukuk, din bir toplumun manevî hayatını, yani üst yapısını meydana getirir. Alt yapı (ekonomik düzen) değiştiği zaman üst yapı kurumları da ona bağlı olarak değişir.

Bu kısa açıklamadan sonra, şimdi şöyle bir soru çıkmaktadır karşımıza: Acaba dili de, edebiyat, sanat, hukuk ,din gibi bir üst yapı kurumu kabul edebilir miyiz? Bu soruya vereceğimiz cevap kesinlikle «hayır» olacaktır. Çünkü görüyoruz, bir toplumda ekonomik düzen defalarca değiştiği halde, dil önemli bir değişikliğe uğramadan kalıyor. O, aynı zamanda hem çöken, hem de yükselen sınıflara hizmet ediyor. Hiç bir sınıfın tekeline girmeden, toplumun bütün katları tarafından «ortak bir haberleşme aracı» olarak kullanılıyor.

Fakat dil bazı dönemlerde bu özelliğini yitirebilir. Küçük bir sosyal grup eliyle bozulup yeniden düzenlenerek, geniş halk yığınlarının konuştuğu yaşayan, canlı dilden bağlarını koparıp, bir azınlığın (jargonu) bozuk dili haline dönüşebilir. Ne ki, bu yeni biçimiyle artık o, toplum içerisindeki haberleşme görevini de yerine getiremeyeceği için, giderek yavaş yavaş çürümeğe, yok olmaya yüz tutacaktır.

Bu çeşit sınıf jargonlarına bizde en iyi örnek Osmanlıcadır. Bu bozuk dil, halk türkçesine karşı feodal Osmanlı sınıfı tarafından yanatılmıştı. Arapça, Türkçe ve Farsça'nın karışımından meydana geliyordu. Kullanım alanı çok dardı. Özellikle devlet ve saraylı kültür adamlarının tekelindeydi. Bundan dolayı da hiç bir zaman, bütün halk için bir haberleşme ve mücadele aracı olma niteliğini kazanamadı. Esasen tarihte bir azınlık dilinin (bütün zorlamalara rağmen) geniş halk yığınlarının konuştuğu dilin yerini aldığı hiç görülmemiştir. Nitekim 16. ıncı yüzyılda Bakî,

«Ey pây bend-i dâm-geh-i kayd-ı nâm ü neng
Tâ key heva-yi meşgale-i dehr-i bî-direng»

gibi, Arapça ve Farsça karışımı bir dille Kanûni'ye mersiyeler döktürürken, aynı yüzyılda yaşayan Pir Sultan Abdal ,

«Yürü bre Hızır Paşa
Senin de çarkın kırılır
Güvendiğin padişahın
O da bir gün devrilir»

diye, bütün halkın ortak malı olan arı ,duru bir Türkçeyle Osmanlıya, Osmanlıcaya karşı koyuyordu.

Sonunda ise bilindiği üzre Osmanlı aydınları, boş bir salonda «icrai sanat eden» çalgıcılar gibi, kendileri söyleyip yine kendileri dinledikten sonra çekip gittiler. Halk onları işitmedi bile.

Tarih gerçeği göstermiştir ki, hiç bir millî dil boyunduruk altına alınıp, zorla değiştirilemez. Dil ürünleri, halkların yüzyıllar boyunca süren gelişmelerinin sonucudur ve ancak bilimin, kültürün, üre-

ileri güçlerin ilerlemesi ile değişikliğe uğrar. Ancak bu yolla halkın diline yeni yeni kelimeler katılır, ömrünü dolduranlar ise yok olup gider.

«...Tarih, dilin zoraki özümlenişe teşebbüslerine karşı aşırı dayanıklılığını ve aşırı direncini gösterir...»

«...Marksizme göre dilin eski bir nitelikten yeni bir niteliğe geçişi ne patlama şeklinde, ne de eski dilin yok edilerek yerine bir yenisinin kuruluşu şeklinde oluşmaktadır...»

«...Patlamalara karşı aşırı ilgisi olan arkadaşlara genel olarak şunu hatırlatmak gerekir ki, eski bir nitelikten yeni bir niteliğe geçişi öngören kanun, sadece dilin gelişmesinin tarihi seyrine uygulanamayacak durumda değildir; aynı zamanda bu kanun altyapı ya da üstyapıyı ilgilendiren diğer sosyal olaylar için de her zaman uygulanabilecek durumda değildir. Düşman sınıflara bölünmüş bir toplum için zorunludur...»

«...Dillerin karışımını bir kaç yılda sonuçlar veren tek bir oluşum, tek kesin bir darbe olarak düşünemeyiz. Dillerin karışımı yüzyıllar boyunca kademeleşen uzun bir süreçtir...» (Stalin, Marksizm ve Dilbilimi)

Onun için, beş on yıl gibi çok kısa bir dönemde, dili yıkıp yeniden kurmaya kalkışmak, gerçekleşmesi imkânsız boş bir hayaldir.

Bugün işte dilin bu gelişim kanunlarını göz önüne almayan bir çok yazar ve şairimizin, halk dilinden koparak ona yabancılaştığına şahit olmaktayız. Bir takım sanatçılar, «Türkçeyi yabancı dillerin boyunduruğundan kurtarmak» şiarı altında işi neredeyse ırkçılık derecesine vardıracaklar.

Şunu hemen belirtelim ki, yozlaşmaya ve emperyalist kültüre karşı mücadele, elbette ilerici bir mücadeledir. Her yerde ve her zaman desteklenmelidir. Fakat «yabancı boyunduruğuna karşı çıkayım» derken bu kez de şövenizmin bataklığına saplanıp kalmak, bağışlanabilecek bir hata değildir.

Yine şunu da kabul etmek gerekir, feodal Osmanlı diline karşı açılan bu «Öztürkçe yazma ve konuşma savaşı» başlangıçta haklı ve yerinde bir çıkıştı. Zaten «Türk Dil Kurumu» da geniş halk yığınlarını değil, devlet kurumları ile eserlerinde ağdalı bir dil kullanan sanatçıları hedef alıyordu. Zamanla bu akım, burjuva yazarlar ve şairler tarafından çığırından çıkarıldı. Halktan kopma ve yeni bir azınlık dili yaratma pahasına, dilde çılgınca bir tasfiye hareketine girişildi. Salonlarda, dergi yapraklarında, kapalı kapılar arkasında türetilen uydurma kelime ve deyimlerle yeni bir azınlık dili meydana getirildi. Nurullah Ataç bir kitap inceleme yazısında şöyle diyordu:

«Selma Lagerlöf'ün kitabını belki dili yüzünden sevmedim.

İkinci sayfada bir «şamata» sözü battı gözüme. Türkçede «gürültü» varken bu «şamata» sözünü neden kullanmalı. Yalnızca Arapça olduğu için kızmıyorum. Bir bayağılık var o «şamata» sözünde. Ayaktakımı dilinden...» (Günce, N. Ataç)

İşte yukarıdaki parçada da görüldüğü gibi bu akım, yazarı halk kitlelerine «ayaktakımı» dedirtecek kadar şaşkınlaştırmıştı. Elbette ayaktakımına yukardan bakan bir burjuvanın çalışmaları da ömürsüz olacaktı. Çünkü bu sanatçılar devrim yapmak için değil, halkın ihtiyaçlarından değil, sadece kendi arzularından hareket ediyorlar ve **dili de sırf sadeleştirmek için sadeleştiriyorlardı.** Oysa halkla ilişki kurmada dilin bir araç olduğunu, sadeleştirmenin ise ancak halka daha iyi bilinç götürmek, halkla daha iyi bütünleşmek uğruna yapılması gerektiğini anlayamadılar. Onlar hep bir avuç burjuva ve küçük burjuva okuyucusu ve aydını ile ilgilendiler. Giderek her Öztürkçe yazanı, her Öztürkçe konuşanı devrimci ilân ettiler. Oysa büyük bir hataydı bu. Çünkü görüyoruz bugün, faşist düşünceli bazı dergiler de aynı akımı savunuyorlar, şimdi böyle davranıyorlar diye bu adamları hemen «devrimci» mi kabul etmeli?

Bilinmesi gereken şudur; bir devrimci için temel mesele, halkın ileri bir tarih aşamasına ulaşabilmesini gerçekleştirme meselesidir. Bu hedefe varmayı engelleyen bir sanatçının dili ne kadar Öztürkçe olursa olsun, bu onun gerici niteliğini değiştiremez. Yada aşağıdaki örneklerde görüldüğü gibi, bir yazının özü ne kadar ilerici olursa olsun, eğer kullandığı dil yüzünden halka yabancılaşıyorsa, onunla kaynaşamıyorsa bu sanatçının bütün çalışma ve uğraşmaları da boşunadır:

«Sanatsal değerlerin oluşmasına toplumsal ilişkiler içinde üretim kargaşasının getirdiği esin, geçmiş yılın sanat olay ve değerleri tartışılırken, nitelikleri bu esinin benimsenip benimsenmemesi olabilen yazısal öbeklerin ortaya çıkmasına, giderek yan'ların belirmesine nedensellik vermiştir...» (E. B. Akyüz, Yeni Ortam, sayı 137)

«Bireylerden ya da tikel olgulardan genele yönelen tanımlar yerine, genel olgulardan tikele ulaşan tanımlar yapmak...» (H. Aktunç, Yansıma 13)

Mao Zedung şöyle der:

...Onlarda (sanatçılarda A. E.) eksik olan anlayış neydi? Dil anlayışıydı. Yani halk kitlelerinin zengin ve canlı olan dilini iyice anlamıyorlardı. Yazarların ve sanatçıların çoğu halk kitleleriyle bağlarını koparmışlar, boş bir ömür sürüyorlardı. Halkın dilinden anlamıyorlardı. İşte bunun için kendi tat-

sız ve yavan dilleriyle, çoğu zaman halkın dilinden fersah fersah uzak, uydurma deyimlerle dolu dilleriyle yazıyorlar.

Gerçek olan şudur ki, halk karşısında sorumluluk duyan, onun bilinçlenmesine çalışan her sanatçı, her yazar yığınlarla kaynaşmalı, önce onların öğrencisi olmalı, daha sonra öğretmenliğe geçmelidir. Her yazar, her şair dilini kitlelerin zengin ve canlı diliyle yoğurup yeniden yaratabilmelidir. Maksim Gorki'nin de dediği gibi, «dilin yaratıcısı ve taşıyıcısı halktır.» Dil bütün halkın ortak ürünüdür.

Halktan ayrı düşmüş bir «Öztürkçecilik» ise söz ile düşüncenin, aydın kişi ile yığınların birliğini bozar, Lenin'in deyişiyle «kuş diliyle söylevler vermeğe» dönüşür.

Ali ERALP
(Yeni Adımlar, Mayıs 1973)

MERHABA

FATMA ORAN

Güzel bir bakış doğaya
İnsanların tümüne
Yürekten bir merhaba
Yeter de artar bile
Umuda da
Mutluluğa da
Yeter ki
Gerektiğinde
Sağlam ve yiğit çocukları için
Sosyalizmin...

ÖZGÜN YAYINLARI

Posta Kutusu 78, Sirkeci, İstanbul

bilimsel kitaplar:

Lenin/Gorki, DEVRİM ÖNCESİ ve SONRASI YAZIŞMALAR	25.—
Nazım Hikmet, FAŞİZM SINIFLAR ve EMPERYALİZM	10.—
Gorki, KÜÇÜK BURJUVA İDEOLOJİSİNİN ELEŞTİRİSİ	15.—
Norbert Wiener, EMEK SİBERNETİK ve TOPLUM	17,50
Maurice Godelier, ASYA TİPİ ÜRETİM TARZI ve TOPLUMLARIN MARKSİST ŞEMALARA GÖRE EVRİMLERİ	10.—
Jules Moch, SOSYALİZME GİRİŞ	10.—
Jean Baby, PEKİN MOSKOVA ÇATIŞMASI	15.—
Albert Einstein, İZAFİYET TEORİSİ	12,50
Nedret Uğur, YENİ BİR TÜRKİYE ve CHP.	20.—

romanlar:

Maksim Gorki BOZGUNCU	15.—
Gladkov, GİZLİ KAHRAMANLAR	15.—
Gladkov, DEVRİMLE DOĞANLAR	10.—

Şiir kitapları:

Nazım Hikmet, TÜRKİYE İŞÇİ SINIFINA SELAM	20.—
Nazım Hikmet, KEREM GİBİ	20.—
Nazım Hikmet, DESTANLAR	20.—
Nazım Hikmet, KURTULUŞ SAVAŞI DESTANI	10.—
Süleyman Şahin Tar, ISTIRAP	5.—

SORUŞTURMA

Direniş Dergisi olarak «sanat ve edebiyat üzerine bir soruşturma» düzenledik. Soruları, siyasi çizgi ayrımı gözetmeksizin, elimizde adresleri bulunan yazarlara ve sanatçılara gönderdik. Amacımız, bu konuda bir tartışma alanı açarak, sanat ve edebiyatın bugünkü durumunu, işlevini ve nasıl olması gerektiğini daha belirgin bir duruma getirmek. Bu nedenle, dergimizde yayınlanan soruşturma cevaplarına yöneltilecek eleştirilere de sayfalarımızda yer vereceğiz. Sorular, bütün okurlara, yazarlara ve sanatçılara açıktır, dileyen görüşlerini yazabilir. Direniş Dergisi bundan sonraki sayılarında da cevapları yayınlamaya devam edecektir.

SORULAR :

1 — Sanat ve edebiyatımız, geniş halk yığınları ile canlı ilişkiler kurabilmiş midir, kuramamışsa bunun sebebi sizce neler olabilir?

2 — Sanat ve edebiyatı, kitlelere yön veren ve onları egemen sınıflara karşı yüreklendiren etkili bir araç haline getirebilmek için nasıl bir yol izlemek gerekir? Bu konudaki düşüncelerinizi yazar mısınız?

DİRENİŞ

MEHMET GÜLER

1 — Sınıfların ekonomik çelişkilerindeki derinlik ve uzlaşmazlık, sanatlarındaki çelişki, derinlik ve uzlaşmazlıkla koşuttur. İki temel sınıfın üretim biçimleri ortak olamayacağı gibi, sanatları da ortak olamaz. Kısacası; sınıflar arasındaki uzlaşmazlık, bunların sanatları arasındaki uzlaşmazlıktır aynı zamanda. Bir sınıfa göre doğru, güzel, iyi, haklı olan, bir başka sınıfa göre doğru, güzel, iyi, haklı değildir. Aklımıza ilk gelenlerden Şili'li Neruda, Victor Jara, İspanyol Lorca, Yunanlı müzisyen Teodarakis, İranlı Semet Behrengi, Alman Bertolt Brecht, bizde Pir Sultan, Sabahattin Ali, Nazım Hikmet, egemen sınıflara göre büyük birer haindirler. O halde uğraşılarının bedelini ezinti ile ödemelidirler.

İşte sanatın sosyal mücadele içinde gelip dayandığı limit nokta nedir? Kesinlikle egemen sınıflardan yana olmak ya da olmamak. Olduğumuz zaman devlet tüm olanaklarıyla yanınızda, olmadığınız zaman da karşısındadır tabiî. İster siz mekânik bulun bu savı, ya da fazlaca katı. Ben içtenlikle inanıyorum. Bir sanatçı hangi sınıfın sanatçısıdır? Kimden yana, kime karşıdır? Üçüncü bir yol yok arada. Kalemini yontup kâğıdının başına oturduğunda bunun hesabını yapması gerekir. Bütün engellemelerden yığınlara nasıl ulaşabileceğini bilmesi gerekir. Öyle düz bir yolda kitlelerin uyandırılıp bilinçlendirilemiyeceğini anlaması gerekir.

Sınıflar arasında bu denli uzlaşmaz çelişkiler bulunurken —mesele bir hayat memat meselesi olurken— aklını peynir ekmekle yemeyen egemen sınıflar bunun hesabını yapacaktır. Kendisiyle özdeşleşen sanatçıyı(!) arkalarken, ters düştüklerinin önüne tüm engellemelerini koyacaktır. Soruna bu açıdan baktığımızda; «sanatın geniş halk yığınlarıyla canlı ilişkiler kurabilmesi» pek kolay olmayacaktır.

Sanat ne denli bir üst yapı kurumu ve dışsal bir olgu da olsa, altyapıyla diyalektik ilişkisi vardır. Kitle bilincinin, duyarlığının ve ortak beğenisinin yaratılmasında işlevi son derece büyüktür. Bir Alman balıkçısı; «K. Marx'ın, Bertolt Brecht'in, Nazım Hikmet'in kitapları denizlere döküldükten sonra artık balık tutamaz oldum» derken bir gerçeği dile getiriyor: Bilinçlenen balıkların oltaya gelmediği gibi, bilinçlenen kitlelerin de sömürülemiyeceğini bilen egemen sınıflar, devrimci sanatın damarlarını tıkayacaktır kuşkusuz. Sanatçıyı tutuklayacak, ürünlerini yasaklayacak, çeşitli önlemler koyacaktır. Salt bunlar mı? En önemlisi; «devrimci sanatın» karşısına «karşı devrimci» sanatını çıkaracaktır. İşbirlikçiliğinin doğal sonucu; emperyalist kültür ve sanatla ittifak kuracak, gerici sanatına onu payanda vuracaktır.

Kitlelerin sınıflaşma süreci, sanatın da sınıflaşma sürecidir aynı zamanda. Kitlelerde tam bir proleterleşmenin olmaması sanata da yansıyacaktır. «Devrimci sanatın kitlelerle canlı ilişkiler kurması» yerine, kitlelerin içinden canlanıp çıkmasını anlıyorum ben. Burjuvazi kendi sanatını proleteryaya yaptırmayacağı gibi, proleterya da sanatını burjuvaziye yaptırmayacaktır. Proleteryanın sanatı kendi içinden canlanıp yükselecektir. Bu kendiliğinden olmayacaktır kuşkusuz. Proleteryanın bilinci ve estetiğiyle donanmış sanatçı dışardan taşıya-

caktır ona. Yani hayattan kaynakladığı sanatını yeniden hayata geçirecektir. Bunun sağlıklı ve ivedi olabilmesi için, sanatçı çevresini de kucaklayan geniş bir kitle örgütünün bulunması gerekir. O «zaman halka rağmen halk sanatı» yaratmak yerine, «halkla birlikte halk sanatı» yaratmak kuralı işlerlik kazanacaktır. Çiftçi, çiftçi olduğu için çiftçi gibi düşünüyorsa, sanatçı da kitlelerin içinde olduğu zaman onun gibi düşünecek, sağlıklı kitle sanatını ona göre yaratacaktır.

Kitlelere varabilmek için halk gerçeğinin iyi bilinmesi gerekir. Yani Anadolu insanının gerçeğini. Bu iyi bir kültür çözümlemesini gerektirir. Sonra, insanımızın evrensel insan gerçeği ile olan ilintilerinin bilinmesi. İnsan gerçeğimizi iyi yakaladığımızda, yâni onun dramını iyi bildiğimizde, «sanatın canlı ilişkileri» dediğimiz şey kendiliğinden sağlanacaktır. Tüm engellemelere karşın, halk arayıp bulacaktır kendini anlatanı. Şili stadyumlarını aşıp gelen Neruda'nın «Cellatlar»ını ve Victor Jara'nın şiirlerini bulduğu gibi.

Sermaye sınıfının en gerici, en zorba yönetimi olan faşizm, özündeki zorbalık gereği birçok bilimsel buluşlar getirebiliyor da, tek bir sanat ürünü ortaya koyamıyor. Örneğin, susuz çalışabilen Wosvagın motorunu yapabiliyor. Ama bir müzik parçası, bir resim yapamıyor. Ya da tek bir şiir yazamıyor. «Onlar ümidin düşmanıdır, sevgilim/akar suyun/meyve çağında ağacın/serpilip gelişen hayatın düşmanı/» diyen Nazım Hikmet bunu söylemek istemiyor muydu? Faşist olup da kalıcı olabilmiş tek sanat eseri gösterebilir misiniz yeryüzünde? Bizde de durum böyle. Dünya devrimci sanatçılarımızla tanıyor bizi. Kuşatılmış TRT'nin mikrofon ve ekranlarına çıkarabilecekleri tek sağcı yazar bulamadılar hâlâ. Çıkartılanların birkısmının küçükburjuvanın sanatçısı olması savımızı kesinlikle çürütmez. Demek ki «devrimci sanatın kitlelerle canlı ilişkiler kurması» dediğimiz şey, tüm engellemelere karşın önlenemiyor. Ve bu gün bu canlı ilişki vardır. Tüm kıyamlara, kıyımlara karşın vardır. Gerici kültür ve sanat, bağlı olduğu sınıfla birlikte çürüyüp dökülürken, onun yerine yükselen bir sınıfın kültür ve sanatı dolmaktadır.

Devrimci sanatın ideolojik sorunları olduğu gibi, ekonomik sorunları da yok mu? Yoksul kitlelerin alım gücünü aşmak zorunda kalması engellenmenin bir başka yönü değil mi? «Okurlarının alış gücünü aştığı için kapanmak zorunda kalmıştır» diyen «Yansıma Dergisi» bir gerçeği vurgulamıyor mu? (Eylül 1975 sayısı.)

Devrimci sanat yığınlara ulaşma savaşımını verirken ideolojik ve malî tıkanmalarla karşı karşıya getirilse de —getirilmesi doğal— kendisini bekleyen büyük bir geleceği vardır. Dışsal engellemelere karşın dinamiği onu kitlelere mal edecektir. Sorun bu içsel dinamikten yararlanarak kitlelere varmaktır ki, durmadan değişen hayat bunu kendiliğinden yapmaktadır. Fraksiyonel bölünmelerin atıldığı, yandaş güçlerle sağlıklı ittifaklar kurulduğu, sapmalara savaşım verildiğinde, kitlelere ulaşmak büyük ölçüde başarılacaktır.

2 — Kitlelere yön vermenin kitle örgütlerince yapılabileceğini bazı arkadaşlar yazdılar. Yüreklendirmeye gelince; yüreklenme kitlenin kendi içinde vardır. Kitlenin içinde olmayan sanatçı yüreksizdir zaten. Onun kitleye vereceği hiç bir şeyi olmadığı gibi yüreklendirmesi de yoktur. Kitlenin içinde bulunan sanatçı, sosyal pratik içinde kitle ile birlikte yüreklenir. Ondan aldığını ona verir. Ortak duyarlık, ortak coşku, ya da yüreklendirme dediğimiz şey kendi içinden yükselir. Yoksa dışardan bireysel bir taşıma değildir.

KORAL YAYINLARI

William Aegleton
MEHABAB KÜRT CUMHURİYETİ
20 lira
Haşmet Zeybek
IRGAT
10 lira
Edgar Snow
ÇİN ÜZERİNDE KIZIL YILDIZ (I)
25 lira
Mao Zedung
HALK SAVAŞINDA TEMEL TAKTİKLER
10 lira
Mao Zedung
SANAT, KÜLTÜR ve EDEBİYAT ÜZERİNE
8 lira
Ehmede xanî
MEM Û ZIN
40 lira
Lenin
REVİZYONİZM ÜZERİNE (Toplatıldı)
İbn-ül Ezrak
MERVANİ KÜRTLERİ TARİHİ
18 lira
BAKÛ
BİRİNCİ DOĞU HALKLARI KURULTAYI
20 lira
Mehmet Emin Bozarslan
İÇERDEKİLER ve DIŞARDAKILER
15 lira
İsteme Adresi : P.K. 907 Sirkeci — İST.

BİZE GELEN KİTAPLAR

Direnme Savaşı	Nguyen Duc Thuan
Fırtınadan Sonra	Howard Fast
Yeni Demokrasi Üzerine	Mao Zedung
Seslerin Ayak Sesleri	Arif Damar
Hürriyet Yolu	Howard Fast
Devrimin Yolu	Maksim Gorki
	Jean Bruller
	Emelyan Stanef
	Lauro De Bosis
	William Pomeroy
	Anh Duc
	Vsevolod Vişnevski
	İzak Babel
	Howard Fast
Arkadaş	Süleyman Şahin Tar
Irgat	Haşmet Zeybek
Çin üzerinde Kızıl Yıldız	Edgar Snow
İngiliz İşçi Hareketi	Frederick Engels
Politika Üzerine	Mao Zedung
Ne Yapılmalı (Yücel Yayınları)	W. İ. Lenin
Uzun Devrim	Edgar Snow

Özgürlük için
Direniş
AYLIK DEVRİMCİ SANAT VE POLİTİKA DERGİSİ

